

Työeläke

2:2015

Eläkeraha KARTTAA HASARDEJA

Ilmarisen toimitusjohtaja
Timo Ritakallio välttää uhkapeliä.
Sivu 16

KUNTOUTUS

Monen toimijan palapeli torjuu työkyvyttömyyttä.

Sivu 4

ELÄKEIKÄ

Lähes kaikissa Euroopan maissa eläkeiän alarajat nousevat.

Sivu 11

ORAS

Rauman hanatehtaalla toteutuvat pitkät työurat.

Sivu 20

8

Leena Walldén työeläkeyhtiö Varmassa tuntee somekanavien eläkekeskustelun.

8 KOKEMUKSEN ÄÄNTÄ
Sisällöntuottaja Leena Walldénin kieli kääntyy someen.

11 LUUPIN ALLA
Keski-Euroopasta liikkeelle lähtenyt eläkeikäjuna kiihdyttää kohti Suomea.

14 ASIANTUNTIJA-ARTIKKELI
Eläkeläistyö on yleisintä hoiva- ja kuljetusaloilla.

16 TAPASIMME
Timo Ritakallio, Ilmarisen toimitusjohtaja, karttaa hasardeja.

20 REPORTAASI
Hanavalmistaja Oras saavuttaa hyviä tuloksia ikäohjelmallaan.

23 MINÄ VÄITÄN!
Filosofi Tommi Uschanov ampuu alas uskomuksia.

24 PALLO HALLUSSA

26 KIRJA, JOKA KOLAHTI

27 YRITTÄJÄN MITTARI

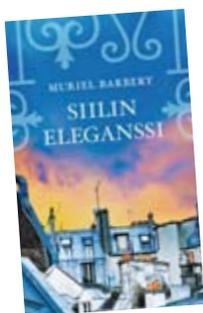
28 TIEDOKSI

29 NIMITYKSET

30 TILASTOT

31 ENGLISH SUMMARY

32 UUSIMMAT JULKAISUT

Hanna Hiidenpalon kirjasuosikkeihin lukeutuu Siilin eleganssi.

16

Timo Ritakallio Ilmarisen uusi toimitusjohtaja harrastaa riskinoton vastapainoksi rastinottoa, suunnistusta.

Raumalla on varjeltu muutakin kuin puukorttelit. Oraksen tehdas huolehtii työntekijöistään.

11

Eläkeikä puskee kuin juna eteenpäin.

Työeläke on Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus
www.etk.fi

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI
tyoelake-lehti@etk.fi

PÄÄTOIMITTAJA
Kati Kalliomäki

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
Anne Iivonen

TOIMITUSNEUVOSTO
Johanna Ahonen (Varma)
Kimmo Karppinen (Merimieseläkekassa)
Tuulikki Lepomäki-Lahtinen (Elo)
Mari Rehn-Kiukkonen (Eläketurvakeskus)
Mikko Sankala (Eläketurvakeskus)
Maija Träskelin (Keva)

TÄTÄ LEHTEÄ TEKIVÄT MYÖS
Hanna Hiidenpalo, Jari Kannisto,
Antti Karkiainen, Kimmo Kontio, Lena Koski,
Peter Lindström, Jouko Ollikainen,
Topias Pyykkönen, Susanna Kekkonen,
Ville-Pekka Sorsa, Tommi Uschanov,
Mika Vidlund, Niko Väänänen ja Kai Widell.

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

ULKOASU JA SIVUNVALMISTUS
Cilla Lehtonen
Aste Helsinki Oy

PAINO
PunaMusta Oy
paperi UPMFine 100 g/m2

50. vuosikerta
ISSN-L 0564-5808
Helsinki 2015

Työeläke ilmestyy viisi kertaa vuodessa,
seuraava lehti ilmestyy kesäkuussa.

NO	AINEISTOT	LEHTI ILMESTY
3	pe 8.5.	ma 8.6.
4	pe 4.9.	ma 5.10.
5	pe 30.10.	ma 30.11.

KANNEN KUVA:
Kai Widell

Rahastointiko tylsää?

TAPAHTUU KOULUTUKSESSA tai muussa työeläkealan järjestämässä tilaisuudessa: on edetty kohtaan työeläkkeen rahoitus, ja yleisö ryhtyy oudosti kiemurtelemaan. Moni haukottelee, muutama näprää kännykkää. Loput voivattelevat, että vaikeaa on, tosi vaikeaa.

Erinäiset informaation parantamiseksi rustatut kaaviokuvat työeläkkeen rahastoinnista kuluvat niin ikään harvoin kansan kätösissä.

Mitä, eikö rahastointi kiinnosta?

NO TOKI RAHA KIINNOSTAA! Erityisesti näin vaalien alla työeläkerahastoihin on suuntautunut lähes kiihtynyttä intressiä – varsinkin kun muutoin rahasta on pulaa. Työeläkerahaa halutaan milloin sijoittaa vain kotimaahan, milloin käyttää uuteen asuntorakentamiseen ja milloin jakaa laman kourissa muuten vaan.

Nykyiset eläkkeensaajat pitävät rahastoituja varoja helposti ominaan. Toki työeläkemaksuja rahastoidaan juuri eläkkeiden maksua varten, mutta pitäisi muistaa myös nuoremmat sukupolvet. Radikaalein väki on jopa vaatinut, että rahat kuuluvat vain kokonaan eläkeläisille, tässä ja nyt.

Samaan aikaan julkisuudessa esiintyy asiantuntijoiksi tituleerattavien uskottavia, mutta huolestuttavia lausuntoja ja kunnianhimoisiin selvityksiin perustuvia näkemyksiä. Niistä voi päätellä, että työeläkerahat ovat loppu aivan kohta, mikäli sijoitusten tuotot eivät parane.

EI SIIS IHME, jos täysin tavalliset nuoret tai työssäkäyvät suomalaiset kokevat hämmennystä: joko työeläkevaroja makaa pulleissa ja tiukasti napitetuissa rahastoissa mielin määrin tai siten rahat on jo syöty ja eläkkeiden maksaminen lakkaamassa.

Totuus lienee tässäkin jossain muualla tai ainakin välimaastossa. Rahastot ovat pulleita, mutta niin pitääkin, sillä tuleville sukupolville yksinkertaisesti pitää jäädä saatavaa. Hehän maksavat paraikaa työeläkemaksuja. Ja kyllä, rahastoja on jo syöty, mutta niin pitääkin, sillä niiden tuotoista maksetaan jo nyt eläkkeitä ja niillä pystytään tasaamaan erisuuruisten ikäluokkien eläkemenoja.

ENTÄ SIOJITUSTEN TUOTOT? Kyllä, on ollut parempiakin vuosia, mutta pitkällä aikajänteellä tilanne on varsin kelpo. Ja kyllä: kansainvälinen vertailu ei näytä kovin mairealta, mutta tšekäläisten työeläke-toimijoiden sijoittamista säännellään vahvasti – juuri siksi, että vakavaraisuus varmasti säilyy ja että eläkkeet ovat turvattuja. ■

Kati Kalliomäki,
päätoimittaja
Twitter: @KatiKalliomaki

Karoliina Paatos

KUNTOUTUKSEN MOSAIIKKI

kannattelee työkykyä

Kuntoutus on sen ammattilaisille monimutkainen järjestelmä. Kuntoutujakin voi pudota välimaastoon.

TEKSTI: KIMMO KONTIO

Eläketurvakeskuksen tuoreessa raportissa on ensimmäisen kerran kuunneltu kattavasti kuntoutuksen ja työhön paluun tukemisen ammattilaisia. Kuntoutusta on kyllä tutkittu paljonkin, mutta usein lääketieteellisestä näkökulmasta ja tilastollisesti.

Tutkijat **Jyri Liukko** ja **Niina Kuuva** haastattelivat viime vuonna työkykyasioiden ammattilaisia työterveyshuollosta, työnantajilta, työeläkelaitoksista, Kelasta, kuntou-

tuksen palveluntuottajilta, erikoissairaanhoidosta ja TE-toimistoista pääkaupunkiseudulla ja Etelä-Savossa.

Viime aikojen lakiuudistukset ovat parantaneet toimijoiden yhteistyötä työkykyongelmien hallinnassa. Työsuhteisten henkilöiden työkykyongelmia voidaan auttaa aiempaa varhemmin, mikä parantaa tuloksia.

– Työhön kuntoutumiselle otollisimman toimintaympäristön tarjoaa työelämässä oleminen ja työpaikan

Tehokkaasti takaisin töihin kuntoutuksen jälkeen

- Onnistunut kuntoutusohjelma maksaa itsensä takaisin jo alle kahdessa vuodessa työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen verrattuna.
- Vuonna 2013 päättyi noin 5 700 kuntoutusohjelmaa ja kuntoutujista kolme viidestä palasi takaisin työelämään. Eläkkeelle siirtyneistäkin liki joka toinen siirtyi osatyökyvyttömyyseläkkeelle eli osittain ansiotyöhön.
- Työeläkekuntoutuksen kustannukset olivat toissavuonna yhteensä 106 miljoonaa euroa. Nämä ovat vain murto-osa työkyvyttömyyseläkkeiden 2,3 miljardin euron kokonaiskustannuksista.

Lähde: Eläketurvakeskus, Leena Saarnio

Anssi Keränen

KUNTOUTUKSEN VASTUUNJAKO

YHTEYDENPITO JA VUOROVAIKUTUS

YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Kuntoutusta järjestävien yhteistyöverkostojen toimivuus vaikuttaa kuntoutuksen onnistumiseen. Kuvion lähde: Liukko ja Kuuva.

Uusi alku kuntoutuksella

Työura ei katkea kerrasta

KUNTOUTUKSESTA on tuhansia kannustavia esimerkkejä. Kuntoutus alettiin ymmärtää 1990-luvulla yhtenä tärkeänä välineenä kokonaisvaltaisessa työkyvyn hallinnassa ja ennenaikaisen eläköitymisen torjunnassa.

Kuntoutuksen maine oli pitkään työeläkealan sisälläkin heikko. Tämä johtui pitkälti siitä, että takavuosituhannenä kuntoutettiin ikääntyneitä ja pitkäaikaissairaita arvienkin heikoin tuloksin.

Tilanne on parantunut viime vuosikymmeninä oleellisesti. Tämän vuosituhannen alun työeläkeuudistuksessa kuntoutuksen selvittäminen tuli ensisijaiseksi vaihtoehdoksi työkyvyttömyyseläkepääätöksissä.

Siitä lähtien on ollut lain mukaan mahdollista, että yksilöllinen ammatillinen kuntoutus voidaan aloittaa jo etupainotteisesti, vielä oltaessa kokopäiväisesti työssä. Omalla työpaikalla järjestetyyn kuntoutuksen tiedetään myös vaikuttavan parhaiten.

Asiakkaan oikeudet ovat parantuneet jatkuvasti. Vuoden alusta eläkelaitoksen on velvollisuus tutkia oikeus ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkehakemusta käsiteltäessä ja perustella päätöksensä yksilöllisesti.

Nykyisin aktiiviseen kuntoutukseen kannustetaan rahallisesti, sillä työeläkekuntoutuksen aikainen toimeentulo on aina parempi kuin työkyvyttömyyseläke. ■

Kimmo Kontio

tuki, jolloin ammattilaisten ei tarvitse rakentaa kaikkea aivan alusta, Jyri Liukko kertoo.

TUKEA HENKILÖKOHTAISESTI

Aika parantaa useimmat sairaudet. Sen sijaan työkyvyttömyyden etenemiselle aika on myrkyä.

Vaikeinta on auttaa työttömiä osatyökykyisiä, jotka jäävät vaille työelämäänsä kuulumisen turvaa. Jos työkykyongelmainen on yhtä aikaa TE-toimiston, työeläkelaitoksen ja kenties vielä Kelan asiakas, organisaatioiden vastuunjako vie aikaa, ja voi aiheuttaa väliinpuotoamistilanteita, jolloin toipuminen työhön vaikeutuu.

– Yksi tärkeimmistä haastetuissa esitetystä toiveista oli, että asiakkaiden rinnalla toimisi yksilöllisiä tukihenkilöitä, joilla olisi pitkäkestoinen kokonaisvastuu kuntoutumisen ja työhön paluun prosessista.

YHTEISTYÖ SUJUUN VERKOSTOISSA

Pienemmillä paikkakunnilla yhteistyö sujuu henkilökohtaisten verkostojen ansiosta. Tätä mallia kannattaisi ehkä soveltaa laajemminkin.

– Toimijoiden arkisen yhteistyön parantaminen esimerkiksi säännöllisin yhteiskokouksin voisi edistää asiakkaiden palvelua ja viime kädessä heidän työhön paluutaan, Liukko summaa. ■

Jyri Liukko ja Niina Kuuva: Toimijoiden yhteistyö työkykyongelmien hallinnassa. Ammattilaisten haastatteluihin perustuva tutkimus. Eläketurvakeskuksen raportteja 03/2015. Lue verkossa www.etk.fi/julkaisut.

Asiantuntijaa etsimässä

NYKY-YHTEISKUNNASSA yksi hahmo löytyy kaikkialta: asiantuntija. Asiantuntijat kertovat, selvittävät ja kommentoivat. Joskus he jopa kiistelevät julkisesti. Oletko epävarma jostain? Kysy asiantuntijalta. Mitähän tässä tilanteessa voisi tehdä toisin? Palkkaa asiantuntija.

MIKÄ TEKEE ihmisestä asiantuntijan? Moni ainakin kertoo olevansa asiantuntija. Tämä käy ilmi vaikkapa vaaleissa ehdolle asettuneiden esittelyistä. Lähes jokainen kertoo tuovansa parlamenttiin asiantuntemusta. Samapa tuo, onko hän tutkinut asiaa kymmenen vuotta tai joskus sattunut kuulemaan jotain asiaan liittyvää. Ihmisen asiantuntijaksi lukeminen on aina katsojan silmissä kunnes kokemus toisin todistaa.

ASIAANTUNEMUS MUODOSTUU sekä teoreettisen ymmärryksen että kasautuvan tiedon ja kokemuksen myötä. Parhaat asiantuntijat ovat eräänlaisia guruja. He osaavat kertoa, miksi asiat ovat tuntemisen arvoisia ja millä eri tavoilla ne voidaan tuntea. He osaavat myös kertoa, miten asiat konkreettisesti makaavat, kun niitä eri näkövinkkeleistä katsotaan.

Nämä piirteet yhdistyvät harvoissa tilanteissa. Tiedollinen asiantuntemus on nimittäin hyvin rajallista – kysy vaikka keneltä tahansa eläkejärjestelmien parissa työskentelevältä. Asiantuntijoihin kuitenkin suhtaudutaan helposti tällä tavalla. Monelle tulee yllätyksenä, ettei kokenut politiikan tutkija välttämättä tiedä, miten Suomen eduskunta käytännössä toimii. Sen sijaan hän voi osata tulkita maailmaa sadasta eri näkökulmasta tai tietää kaiken Itä-Timorin politiikasta.

ASIAANTUNTIJOILTA ODOTETAAN usein myös neutraaliutta. Auta armias, jos arvostettu taloustieteilijä paljastuukin

*Ihmisen
asiantuntijaksi
lukeminen
on aina katsojan
silmissä kunnes
kokemus
toisin todistaa.*

poliitikoksi! Neutraaliuden odotus on turha. Asiat nimittäin tunnetaan aina joistain näkökulmista käsin. Jokaiseen näkökulmaan taas sisältyy lukuisia oletuksia siitä, miten asioiden pitäisi olla – ellei muita, niin ainakin selitys sille, miksi näkökulmasta tuotettuun tietoon pitäisi suhtautua vakavasti.

ASIAANTUNTIJAN TIEDOLLISTA rajallisuutta ja hänen näkökulmansa sopimattomuutta kysytyyn asian

suhteen voi olla vaikeaa huomata. Ainakin silloin, kun mainosmiehet, kolumnistit, lobbarit ja puhuvat päät ylistävät päivästä toiseen henkilön asiantuntijuutta. Yhden asiantuntijan rajallisuuden ja sopivuuden osoittamiseen tarvitaan toinen asiantuntija.

ASIAANTUNTIJUDESTA TULEE yhteiskunnallinen ongelma, kun niin sanottu laatikkoasiantuntemus pääsee valta-asemaan. Laatikkoasiantuntija on omaksunut jonkun näkökulman, jonka avulla voidaan antaa vastaus kysymykseen kuin kysymykseen boksin sisäpuolelta. Johtamiskonsultti lienee aikamme stereotyyppinen laatikkoasiantuntija. Vaivaako organisaatiota jokin ongelma? Ei hätää, otetaan kannustimet ja tuloskortit käyttöön, niin ongelmat ratkeavat. Tai no, piirretään nyt ensin se pakollinen värikäs kuvio, jossa on ympyröitä ja nuolia.

LAATIKKOASIAANTUNTEMUKSESSA piilee vaaroja. Mikäli kaikki valtaapitävät perustavat asiantuntemuksensa samaan laatikkoon, ei itse laatikkoa voida enää kyseenalaistaa.

Ja vaikka joku tätä yrittäisikin laatikon sisältä tehdä, tarkoittaisi toisen asiantuntemuksen kyseenalaistaminen myös oman asiantuntija-aseman murentamista. ■

Ville-Pekka Sorsa

Eläkeuudistuksen valmistelusta kerrotaan tuoreeltaan Eläkeuudistus.fi -verkkopalvelussa.

– Tavoitteena on, että hallituksen esitys valmistuu kevään aikana, ja sen pitää käydä vielä laintarkastuksessa ja käännettävänä toiselle kotimaiselle kielelle, Korpiluoma sanoo.

– Osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke ovat molemmat uusia eläke- muotoja, joten ne pitää saumattomasti sovittaa eläkejärjestelmän kokonaisuuteen, Korpiluoma kertoo.

Samaan aikaan tulkintaryhmä on asettanut kaksi alatyöryhmää valmistelemaan uusien säännösten soveltamisohjeita. Lisäksi ETK:ssa suunnitellaan jo uuden lain mukanaan tuomia koulutustarpeita.

JULKISEN SEKTORIN eläkejärjestelmiä neuvoteltu eläkeratkaisu koskee niin ikään. STM:ssä valmistellaan samanaikaisesti uutta julkisten alojen työeläkelakia, johon yhdistettäisiin nykyiset kunnallisen ja valtion eläkelain sekä eräät muut julkisten alojen eläkesäännökset. Tähän uuteen lakiin liitetään myös neuvotteluratkaisusta johtuvat uudet säännökset.

EDUSKUNTAVALIT Ovat 19. huhtikuuta. Kun lakipaketti on virkamiesten käsistä valmis, seuraava hallitus antaa sen alkusyksystä esityksenään eduskunnalle.

Vaaleissa valittu eduskunta päättää työeläkeuudistuksen lopullisesta sisällöstä. Lakiuudistus on tarkoitettu voimaan 2017. ■

Päivä päivältä LÄHEMPÄNÄ

Viime syksynä työ- markkinakeskusjärjestöjen neuvottelema eläkeratkaisu jätti auki monia isoja ja pieniä yksityiskohtia.

TEKSTI: ANNE IIVONEN

Näitä on talven mittaan ratkottu yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden (STM) työryhmässä viilattaessa lakipykälä lopulliseen muotoon.

Jo nyt varaudutaan tietojärjestelmä muutoksiin, jotta lakiuudistus istuu saumattomasti nykyisten työeläkelakien jatkoksi. Muutoksista tarvitaan tieto lainvalmistelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta järjestelmämuutokset ehditään tehdä ja testata ajoissa.

JATKOVALMISTELUT Ovat edenneet pitkälle STM:n ja työmarkkinakeskusjärjestöjen välillä. Niin sanotussa parttiryhmän jatkovalmisteluissa syntyy 2017 työeläkeuudistuksen lainsäädännön runkopaperi, hallituksen esitys eduskunnalle.

Eläketurvakeskus (ETK) antaa omaa osaamistaan valmistelun tueksi. ETK:n lakijohdon johtaja **Riitta Korpiluoma** painottaa, että huhtikuu on vielä lainsäädännön valmistelun työteliästä aikaa.

Pikakelaus uudistuksesta

TYÖELÄKEUUDISTUKSESSA eläkkeen karttuma olisi kaikille ikäryhmille 1,5 prosenttia vuosiansioista. Poikkeuksena 53–62-vuotiaat saivat siirtymäkaudella korotettua karttumaa (1,7).

Työeläkettä alkaisi karttua jo 17-vuotiaana tehdystä työstä. Eläke kertyisi myös palkan saajan työeläkemaksun osalta.

Ikärajoihin muutokset heijastuisivat portaittain. Eläkeikään vaikutukset alkai-

sivat purra 2018 lähtien. Vuonna 1955 syntyneet olisi ensimmäisen ikäryhmä, jonka alin vanhuuseläkeikä nousee nykyisestä 63 ikävuodesta. Vanhuuseläkkeelle he voisivat siirtyä täytettyään 63 vuotta ja kolme kuukautta.

Eläkeikää korotetaan kolme kuukautta jokaista ikäluokkaa kohti, kunnes saavutetaan 65 vuoden eläkeikä. Siten 1962 syntyneet olisivat ensimmäinen ikäluokka, jonka alin eläkeikä on 65 vuotta. 2030:sta lähtien eläkeikä kytkeytyy elinajan kehitykseen.

Uusia eläkelajeja uudistuksessa ovat *työuraeläke* ja *osittainen varhennettu vanhuuseläke (ove)*. Työuraeläke myönnettäisiin 63 vuotta täyttäneille tietyin edellytyksin. 61 vuotta täyttäneillä ove:ssa on mahdollista nostaa neljäs tai puolet kertyneestä työeläkkeestä riippumatta siitä, jatkaako työntekoa tai siirtykö pois työelämästä.

Varhennysvähennys napsaisee siivun eläkkeestä jokaiselta alimman eläkeiän alarajan alittavalta kuukaudelta. ■

KOKEMUKSEN ÄÄNTÄ

Yksinkertainen on kaunista. Rönsyilevää kieltä ja varsinkin työeläkealan slangia Varman palvelupäällikkö Leena Walldén välttää asiakasviestinnässä.

KUKA?

Leena Walldén

- **Ikä:** 56-vuotias.
- **Koulutus:** Ylioppilasmerkonomi, viestintä-opintoja kansanopistossa, YVTS, PD-tutkinto.
- **Työ:** Palvelupäällikkö, työskentelee Varman henkilöasiakkaiden verkkopalveluiden sisällöntuottajana. Työeläkeyhtiö Varman palveluksessa vuodesta 1987 (silloinen Eläke-Varma). Työskennellyt työeläkealalla vuodesta 1978.
- **Perhe:** Aviomies ja miehen lapset. Huolehtii myös iäkkäästä äidistään omaishoitajana.
- **Harrastukset:** Puutarhanhoito, sienestys.
- **Twitter:** @LeenaWallden

Sisällöntuottaja Leena Walldén

ELÄKESLANGI EI TAIVU SOMEEN

Työn tarkoitus on palvelupäällikkö Leena Walldénille päivän selvää. Työeläkeyhtiö Varman verkkopalvelun asiakkaille hän kirjoittaa vaikeaselkoiset eläkeasiat ihmisten kielellä, yksinkertaisesti.

TEKSTI: ANNE IIVONEN KUVAT: SUSANNA KEKKONEN

Työssään Leena Walldén tuottaa sisältöjä työeläke-eduista ja työeläkevakuuttamisen perusteista sekä vastaa myös yleisöltä tuleviin kysymyksiin.

– Ihmisiä kiinnostavat omat rahat. Yksinkertaisesti se, minkä verran eläkettä on tehdystä työstä kertynyt.

– Kerran eteen sattui erään kymenlaaksolaisrouvan ihmettely, mitä tarkoittaa *julkisen alan vähennys*. Terminologiaa hämmästeli sikäläinen paikallislehden toimittajakin. Vastasin niin, että pihtiputaan mummokin sen ymmärtää. Lopulta toimitus kiitti siitä, että eläkkeistä puhutaan meillä ihmisten kielellä.

Henkilöasiakkaiden verkkopalveluiden sisällöntuottajana hän ei tee enää suoraa neuvonnan asiakastyötä. Mutta...

– Muun muassa verkon keskusteluja seuraamalla olen kyllä hyvin tietoinen siitä, mitkä etuus-asiat asiakkaita kiinnostavat.

ASIAKKAAT KOHDATAAN VERKOSSA

Rönsyilevää kieltä ja työeläkealan omaa slangia Walldén välttää asiakasviestinnässä. Käyttäjän ulottuvilla ajasta ja paikasta riippumattomat uudet viestintäkanavat ja sosiaalinen media ovat tulleet osaksi arkista asiakaspalvelua ja neuvontakulttuuria.

– Entistä selkeämpään ja lyhyempään ilmaisuun on pyrittävä. Verkossa on pystyttävä ilmaisemaan asiat kompaktisti ja havainnollisesti. Mutta sanavalinnoissa en saa vaikuttaa kuitenkaan tylyltä, hän sanoo.

Twitterissä hän on huomannut, että uudenlainen kirjoittamisen tapa lisää ihmisten kiinnostusta eläke-aiheisiin.

– Twitter sopii minulle. Jonkin verran olen tuonut eläkeasioita ja työhyvinvointiteemaa esille sen avulla. Sosiaalisen median hyötynä on se, että verkostot laajenevat omaa näköpiiriä laajemmalle ja tällä tavoin keskustelu monipuolistuu.

Walldén kertoo, että Varmassa katsotaan asioita yhä enemmän siltä kantilta, että ihmiset haluavat käyttää verkkopalveluja ajasta ja paikasta riippumattomasti. Yhtiö uudisti verkkopalvelunsa tänä keväänä eri päätelaitteisiin muuntuvaiksi, responsiiviseksi.

– Nykyisin ajatellaan mobiili edellä. Kasvava osa työtehtävistämme on sellaisia, että voimme suoriutua niistä paikasta riippumattomasti. Työskentelen kolmena päivänä viikossa etänä, hän sanoo.

”En todellakaan ole uraohjus enkä ole miettinyt työtäni nousujohteisesti.”

Kun uudet ikäraajat astuvat voimaan, moni haluaa tarkistaa, miten töissä jatkaminen vaikuttaa eläkkeeseen.

OTE MUUTTI AJATTELUA

Työuransa ajalta suurimpana muutoksena hän pitää eläkeuudistusta vuonna 2005. Silloin perusta eläkekertymille rakentui täysin uusiksi. Työstä karttuu eläkettä koko työuran ajalta yhtä lailla lyhyestä kuin pitkistä työsuhteista.

Viime eläkeuudistuksessa lanseerattu työeläkeote toi oman työeläkeyhtiön lähemmäksi ihmisten tietoisuutta.

Tulevassa 2017 työeläkeuudistuksessa järjestelmä yhdenmukaistuu entisestään.

– Uudistukset teettävät meille aina töitä, se on nähty, hän sanoo.

Walldén uskoo, että eläkeuudistuksen viestinnälliset vaikeudet etuuksista tai eläkeiän muuttumisen kertomiseksi eivät ole niin suuria kuin tietojärjestelmiin kohdistuvat aikapaineet.

Hän veikkaa, että uudistuksen seurauksena ihmiset havahtuvat hakemaan vastauksia eläkekysymyksiinsä.

– Kun uudet ikäraajat astuvat voimaan, moni haluaa tarkistaa, miten töissä jatkaminen vaikuttaa kuukusieläkkeeseen, hän sanoo.

Walldén mainitsee olevansa lähivuosi-ina itse kohderyhmää, jonka mielessä eläkeasiat alkavat pyöriä.

– Tässäkin mielessä tunnistan hyvin, ketä varten tätä työtä teemme.

TYÖURA ALKOI VALTIOKONTTORISSA

Nykyistä digitalisointumiskehitystä vasten Leena Walldénin työuran alkuajat vaikuttavat satuilulta, dinosaurusten aikakauden tarinoilta.

– Kesätyö toi minut Valtiokonttoriin 1978. Oli sekin aikaa! Muistan valtaviin kortistojen plaraamisen. A:sta aloitettiin ja sitä rataa. Ensimmäinen kesä hujahti enimmäkseen peltisten arkistokaappien täyttämisen huoneen uumenissa, Walldén muistelee.

– Uusien eläkkeensaajien ensimmäiset eläke-erät eivät 70-luvulla menneet suoraan tilille, vaan pankkien tilisiirtokortit ja postin ottokortit kirjoitettiin koneella.

– Valtiokonttorissa huippuhetket koin, kun sain paukuttaa aamun lähtevien maksujen listat huoneenkokoisella kirjanpito-koneella.

EI MIKÄÄN URAOHJUS

Hillitty ja juurevasti jalat maassa seisova Walldén on työeläke-etuuskien tuntija.

– En todellakaan ole uraohjus enkä ole miettinyt työtäni nousujohteisesti. Kaikenlaiset tehtävät voivat ovat kiinnostavia. Ydintontillani palvelen Varmassa vakuutettuja palkansaajia ja yrittäjiä.

Elämänohjeenaan Wallden pitää sitä, että se mitä tekee, on tärkeätä kokea mielekkääksi.

– Perhe, mies ja koti. Siinä ne tärkeimmät asiat elämässäni. Jos tätä kolmiyhdyttä laajentaa, niin luonto ja puutarha kotitalon ympärillä ovat myös tärkeiden joukossa. ■

Eläkeikä PUSKEE.. ETEENPÄIN

Suomi on hyppäämässä samaan kyytiin, jossa jo suurin osa EU-maista on. Päätepisteenä on nykyistä huomattavasti korkeampi eläkeikä.

TEKSTI: MIKA VIDLUND JA NIKO VÄÄNÄNEN KUVITUS: JOUKO OLLIKAINEN, TÄHTIKUVIOT

Eläkeikä nousee lähes kaikissa Euroopan unionin jäsenmaissa. Poikkeuksen muodostavat Ruotsi ja Luxemburg, joissa ei vielä ole tehty päätöstä eläkeiän nostamisesta lähivuosina. Eläkeiät nousevat nykyisin yleisestä 65 vuodesta 67–68 vuoteen. Nousun suurimmat muutokset tapahtuvat pääsääntöisesti ennen vuotta 2030.

SUOMI SAMOILLA RAITEILLA

Kauaskantoisimmat päätökset eläkeiän sopeuttamisesta ovat tehneet ne maat, jotka ovat kytkeneet eläkeiän elinajanodotteeseen.

Tällainen päätös on Suomen lisäksi tehty Alankomaissa, Italiassa, Britanniassa, Kreikassa, Kyprok-

Eläkeikä nousee lähes kaikissa EU-maissa. Poikkeuksena Ruotsi ja Luxemburg.

Niko Väänänen, Eläketurvakeskus

sella, Portugalissa, Slovakiassa ja Tanskassa. Näistä tosin Kyproksella ja Kreikassa kytkennän yksityiskoh-

dat ovat vielä tarkemmin määrittelmättä ja kirjaamatta lakiin. Oman erityisen ratkaisunsa on tehnyt Tšekki, jossa eläkeikä nousee vuosittain kaksi kuukautta ilman ylärajaa tai varsinaista kytkentää elinajanodotteeseen.

Suomessa kytkentä elinaikaan tarkoittaa sitä, että vuoteen 2050 mennessä alaikäraja on nykykaskelmien mukaan nousemassa reiluun 67 vuoteen. Eläkeuudistuksessa tavoite-eläkeikä eli tavoiteltava elin-aikakertoimen vaikutuksen kompensoiva eläkeikä sitäkin ylemmäs, noin 70 vuoteen. Tanskassa eläkeikä ▶

DEPARTURES

ELÄKEIKÄ VUONNA 2050

TANSKA	72 vuotta
ALANKOMAAT	71 vuotta
ITALIA	69 vuotta 9 kuukautta
PORTUGALI	68 vuotta 9 kuukautta
BRITANNIA	68 vuotta
IRLANTI	68 vuotta
TSHEKKI	67 vuotta 10 kuukautta
SUOMI	67 vuotta 2 kuukautta
PUOLA	67 vuotta
ESPANJA	67 vuotta
RANSKA	67 vuotta
SAKSA	67 vuotta
VIRO	65 vuotta
RUOTSI	61 vuotta

Eläkeikärajat ovat lähivuosina nousemassa rивakasti lähes kaikissa Euroopan maissa.

nousee laskelmien mukaan tuolloin OECD-maiden korkeimmaksi: 72 vuoteen.

VÄLIETAPPINA 65 VUOTTA

Suomessa huhtikuun eduskuntavaaleissa valittava eduskunta saa istuntopäätöksensä alussa käsiteltäväkseen eläkeuudistuksen lakiesitykset, jotka perustuvat viime syyskuussa 2014 saavutetun eläkeneuvotteluryhmän sopimukseen.

Eläkelain pitäisi olla voimassa 2017. Siitä on sovittu, että eläkeikä nousee kolme kuukautta kutakin ikäluokkaa kohti.

Asteittain alin vanhuuseläkeikä nousee 2027 mennessä nykyisestä 63:sta 65:een vuoteen. Vuonna 1955

syntyneet on ensimmäinen ikäluokka, jota korotus koskee. Vuonna 1962 syntyneet puolestaan ensimmäinen ikäluokka, jonka eläkeikä on 65 vuotta.

Euroopan komissio on kannustanut EU:n jäsenmaita sitomaan eläkeikä elinajanodotteeseen.

Vuodesta 2030 lähtien eläkeikä sidotaan elinajanodotteen kehitykseen. Toisin sanoen eläkeiän nostoon vaikuttaa työssäoloajan ja eläkkeelläoloajan välinen suhde.

Eläkeikä nousee enintään kaksi kuukautta vuodessa.

Tavoitteena on, että työssäoloajan – ikäväli 18 vuodesta alimpaan vanhuuseläkeikään – ja eläkkeelläoloajan – elinajanodote alimmassa vanhuuseläkeikässä – suhde säilyy samana kuin se on vuonna 2025.

Samalla tässä yhteydessä arvioidaan myös lukuisia työssäoloaikaan vaikuttavia tekijöitä ja työeläkejärjestelmän taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä. Arviointi toteutetaan ensimmäisen kerran vuonna 2027. Ylipäätään työurasuhteen kehitystä seurataan kolmikantaisesti sosiaali- ja terveysministeriön johdolla viiden vuoden välein.

VETURIMIEHIÄ JA AUTOMATIIKKAA

KytKentä elinajanodotteeseen on tehty eri maissa hieman eri tavoin. Osassa maita eläkeiän nousu tapahtuu automaattisesti, osassa maita siihen vaaditaan niin sanotusti veturimiehiä eli parlamentin, ministeriön tai työmarkkinaosapuolten päätös.

Tanskassa parlamentin on päätettävä eläkeiän nostamisesta, samoin kuin Britanniassa. Kreikassa eläkeikäpäätöksestä tulee alisteinen sosiaali- ja valtionvarainministeriön yhteisymmärrykselle.

Alankomaissa, Slovakiassa, Portugalissa ja Italiassa eläkeikä nousee automaattisesti perustuen maan tilastokeskuksen laskelmiin elinajanodotteen kehityksestä.

Slovakiassa ja Portugalissa eläkeikä tarkistetaan joka vuosi. Muissa maissa tarkistus tehdään joko joka kolmas tai viides vuosi.

TÖISSÄ VAI ELÄKKEELLÄ?

EU-maille eläkesuosituksia antanut Euroopan komissio on kannustanut maita sitomaan eläkeikä elinajanodotteeseen sen tarkemmin yksilöimättä kytkentätapaa.

Komissio on todennut, että eläkeiän tulisi nousta säilyttäen tasapaino työ- ja eläkevuosien suhteessa. Tätä on tulkittu niin, ettei elinajanodotteen kasvun tule siirtyä täysimääräisenä eläkeikään.

Alankomaissa, Slovakiassa, Italiassa ja Tanskassa elinajanodotteen kasvu ei pidennä eläkkeellä vietettyä aikaa, vaan eläkeikä nousee suoraan eliniän kasvun verran.

On myös maita, joissa elinajanodotteen kasvusta vain osa siirtyy pidempään eläkkeelläoloaikaan. Suomen päätöksen mukaisesti eläkeikä nousee meillä noin kahdella kolmasosalla siitä, minkä verran elinikä tulee lisää. Elinajanodotteen vaikutus voi olla pienempikin, mutta tällöin esimerkiksi työllisyysasteen tulee olla riittävän hyvä.

Portugalissa eläkeikä nousee samoin kahdella kolmasosalla siitä, miten elinikä pitenee. Vastaava ehdotus on Ruotsin poliittisten päättäjien pöydällä. Britanniassa peruseriaatteena on, että eläkeiän tulisi nousta niin, että aikuisaikaisesta elinajasta eläkkeellä oltaisiin yksi kolmasosa.

IKÄRAJAT OSA KOKONAISUUTTA

Vaikka maiden ratkaisut yksityiskohdiltaan eroavat toisistaan, on linja hyvin yhtenäinen. Muutokset elinajanodotteessa siirtyvät tavalla tai toisella eläkeikiin.

Eläkeiän nostoon vaikuttaa työssäoloajan ja eläkkeelläoloajan välinen suhde.

Mika Vidlund, Eläketurvakeskus

Euroopan komissio on suositellut Suomelle koko 2010-luvun ajan toimenpiteitä lakisääteisen eläkeiän sopeuttamiseksi elinajanodotteen muutoksiin. Eläkeiän nosto on tärkeä osa kokonaisratkaisua, jolla eri

maissa tavoitellaan työurien pidentymistä. Suomen ratkaisu näyttää hyvin istuvan näihin suosituksiin. Kokemukset osoittavat, että ikärajojen ohjaavaa vaikutusta eläkkeelle siirtymiseen ei voi sivuuttaa.

Tavoitteiden saavuttamiseksi täytyy kuitenkin löytyä myös muita välineitä, samaan päämäärään ohjaavia sivureittejä. Ikärajojen noustessa ihmisten tulisi jaksaa töissä nykyistä pidempään, muuten ikärajan nostolla voi olla negatiivisia vaikutuksia paitsi vakuutettujen myös eläkejärjestelmien taloudelliseen tilanteeseen esimerkiksi kasvavien työkyvyttömyyseläkemenojen myötä.

Maaillalla kiinnitetäänkin laajenevassa määrin huomiota iäkkäiden työssä jaksamiseen. Suomessa tämä on jo pitkään ollut osana eläkepoliittista päätöksentekoa, ja niihinkin liittyvä juna on pidettävä liikkeellä. ■

Kirjoittajat ovat Eläketurvakeskuksesta. Yhteyspäällikkö Mika Vidlund seuraa eläkepolitiikan muutoksia muissa maissa. Erityisasiantuntija Niko Väänänen seuraa EU-eläkepolitiikkaa ja toimii eurooppalaisten sosiaalivakuuttajien kattojärjestössä ESIP:ssä.

Eläkeläistyö hoivaa ja kuljetusta

Yleisimmin eläkeläisten työ on hoiva- tai kuljetusalalla. Myös eläkeläisten ammatit ovat jakautuneet vahvasti sukupuolen mukaan.

Anne Iivonen

JARI KANNISTO
Kehityspäällikkö, Eläketurvakeskus

KUN HENKILÖJOUKKO rajataan 63–74-vuotiaisiin vanhuuseläkettä saaviin, runsaat 40 000 henkilöä kävi töissä vuosien 2010–2012 lopussa. Tieto perustuu Tilastokeskuksen työsäkäyntitilaston aineistoon.

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston aineistosta poimittiin 63–74-vuotiaat henkilöt, jotka olivat työssä vuosien 2010, 2011 tai 2012 lopussa. Näin saatu työllisten joukko oli 110 000 henkilöä, joista puolet sai eläkettä. Eläkkeensaajista kolme neljästä oli vanhuuseläkkeellä. Yli 68-vuotiaita työssä käyneistä oli 1 600 henkilöä.

Runsaan 40 000 eläkeläisen joukosta kymmenen prosenttia teki töitä kuljetustyöntekijöinä. Lähes yhtä paljon oli hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijöitä. Kolmanneksi nousivat palvelutyöntekijät, joihin luetaan muun muassa kiinteistöhuollon työntekijät. Seuraavana olivat opettajat ja opetusalan asiantuntijat, joista merkittävä osa työskenteli kansalaisopistoissa.

Tulos ei hämmästyttänyt, koska nämä ammattiryhmät ovat suuria. Myöskään selkeät erot miesten ja naisten välillä eivät yllätä. Sen sijaan yllättävänä voi pitää joidenkin ammattiryhmien yleisyyttä eläkeläisten keskuudessa, vaikka ammatti ei muuten olisikaan yhtä yleinen.

Varovaisesti voi arvioida, että asiantuntijatyötä tekevät jatkavat työntekoa yli eläkeiän yleisemmin kuin työntekijät. Työntekijät jäävät ehkä pikaisemmin eläkkeelle ja tekevät töitä sitten eläkkeen ohella.

NAISIA 63 VUOTTA täyttäneiden eläkeläisten joukossa oli 18 300, miehiä 22 000. Miesten osuus työllisistä vanhuuseläkeläisistä on siten 54 prosenttia. Sen si-

Eläkeläisten työ on yleistä aloilla, joilla on kysyntää osa-aikatyölle ja satunnaiselle työvoimalle.

jaan naisia on yli puolet niistä 63 vuotta täyttäneistä työllisistä, jotka eivät saa eläkettä.

Miehet siis tekevät enemmän töitä eläkkeen rinnalla, kun taas naiset jatkavat työssä useammin ilman eläkettä.

Tilastoista ilmenee, että naiset hoitavat, siivoavat, myyvät ja opettavat. Eläkeläisnaiset tekevät töitä lähihoitajina sosiaalialalla tai sairaanhoitajina. Jos näihin hoiva-ammatteihin luetaan myös kotipalvelutyöntekijät sekä

omaishoitajat ja henkilökohtaiset avustajat, tämän ammattiryhmän osuus kaikista vanhuuseläkkeen rinnalla työssä olleista nousee 20 prosenttiin.

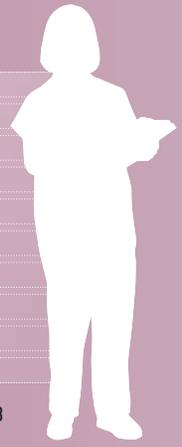
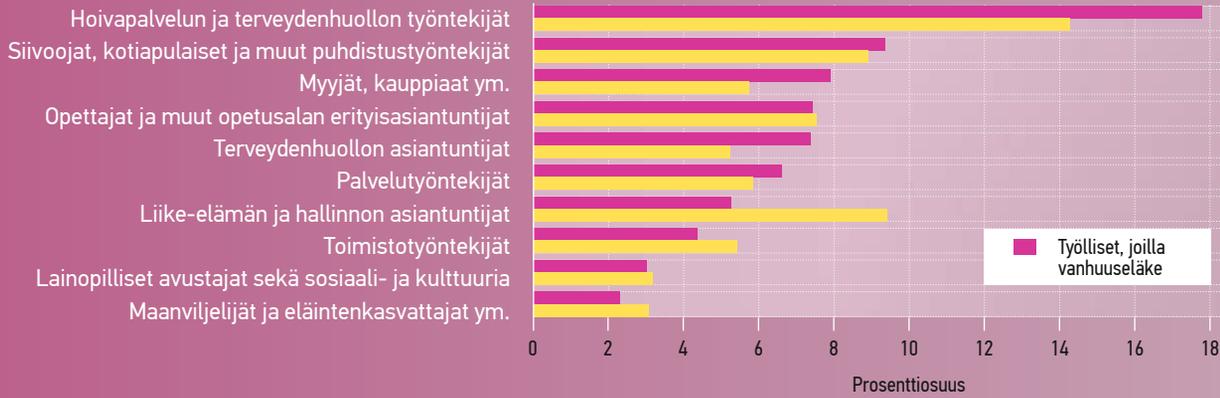
Siivousalalla erityisesti toimistosiiivojien sekä sairaala- ja laitosapulaisten osuus on suuri. Joka kymmenes 63–74-vuotias naiseläkeläinen siivoaa. Siivoojien osuus työllisistä on likipitään sama muiden saman ikäisten työllisten keskuudessa.

Sen sijaan työssä käyneistä eläkeläisnaisista selvästi suurempi osa teki työtä hoiva-ammateissa tai myyjinä. Opettajien osuus oli reilut seitsemän prosenttia työssä käyvistä naisista niin eläkeläisillä kuin muillakin.

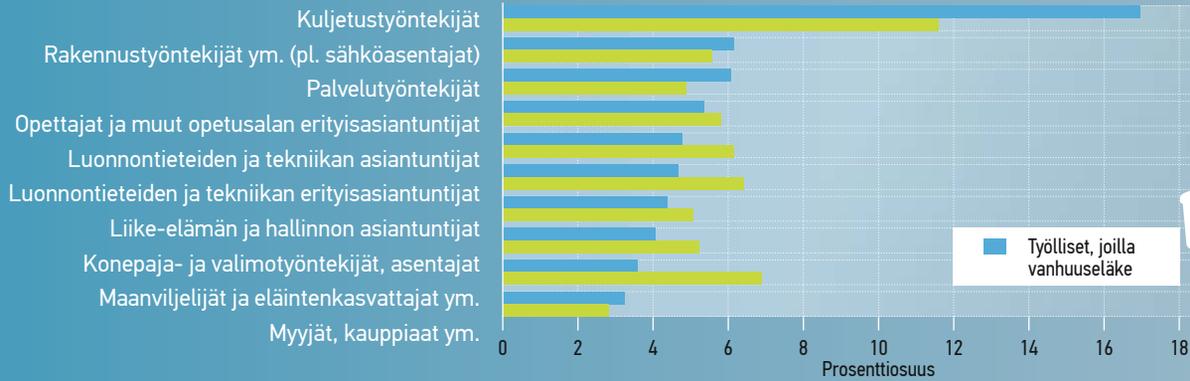
MIEHET KULJETTAVAT ja huoltavat. Vanhuuseläkkeellä työtä tekevästä miehistä 17 prosenttia oli kuljetustyöntekijöitä, joista yli puolet ajaa raskaita moottoriajoneuvoja. Tyypillisesti mieskuljettajat ajavat kuorma- ja linja-autoja sekä erikoisajoneuvoja.

Kuljetustyöntekijöiden osuus on eläkeläisten joukossa poikkeuksellisen suuri. Se on likipitään kaksinkertainen verrattuna muiden saman ikäisten työllisten joukkoon. Seuraavana miesammateissa olivat rakennustyöntekijät ja kiinteistöhuollon työntekijät. Niiden työntekijämäärät olivat kuitenkin

Työssä käyneiden 63–74-vuotiaiden yleisimmät ammattiryhmät, vuosien 2010–2012 lopussa, naiset

Työssä käyneiden 63–74-vuotiaiden yleisimmät ammattiryhmät, vuosien 2010–2012 lopussa, miehet

kin vain kolmanneksen verran kuljetustyöntekijöiden määrästä.

Eläkeläisten työnteko on ainakin osittain riippuvainen työmarkkinoista. Työnteko on yleistä ammateissa ja aloilla, joilla on kysyntää osa-aikatyölle ja satunnaiselle työvoimalle.

Eläkeläiset eivät ehkä halua tai jaksakaan tehdä töitä koko-aikaisesti. Sen sijaan heitä voi kiinnostaa satunnainen ja osa-aikainen työ, joka ei sido eikä rasita samalla tavalla kuin kokopäivätyö. Ehkä osa-aikaisen työn tarjonta ja kysyntä kohtaavat parhaiten yleisimmissä eläkeläisammateissa.

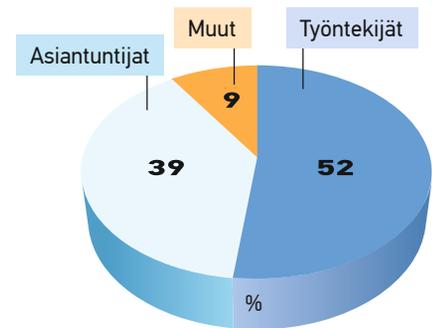
Kirjoittajien laajempi artikkeli ammateista on julkaistu Tilastokeskuksen lehdessä *Tieto & trendit – talous- ja hyvinvointikatsaus 1/2015*. ■

Näissä ammateissa eläkeläistyö on yleisintä

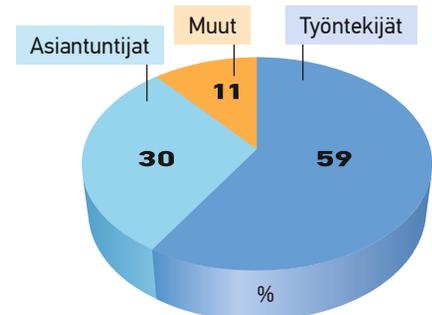
- Eläkeläismiesten joukossa kuljetustyöntekijöiden osuus on poikkeuksellisen suuri.
- Rakennustyöntekijät ja kiinteistöhuollon työntekijät ovat miehillä seuraavaksi suurimpana ryhmänä.
- Eläkeläisnaiset tekevät töitä lähihoitajina sosiaalialalla tai sairaanhoitajina.
- Naiset myös siivoavat toimistosivoojina sekä työskentelevät sairaala- ja laitospulaisina.

Työntekijä- ja asiantuntija-ammattien osuus

vuosien 2010–2012 lopussa työssä käyneistä, 63–74-vuotiaat

Työlliset, ei eläkkeellä

Vanhuuseläkettä saavat työlliset

Ilmarisen toimitusjohtaja

TIMO RITAKALLIO KARTTAA HASARDEJA

Riskinoton vastapainoksi Timo Ritakallio harrastaa rastinottoa, suunnistusta.

TEKSTI ANNE IIVONEN KUVAT KAI WIDELL

”Kaikkia riskejä me ei voida koskaan hallita kokonaan.”

– Työssämme on opittava hallitsemaan kriisejä, lukemaan karttaa huolellisesti ja kyettävä nopeasti ottamaan oikea suunta, toimitusjohtaja Timo Ritakallio sanoo.

Kovakuntoinen Ritakallio lukee suunnituskarttaa tarkasti kuin maailmantalouden suhdannekäyrää. Rastiväli suunnistajan kartalla voi olla 2,5 kilometrin pituinen. Kun kvartaali sijoitusmaailmassa.

– Kummankaan, rastien tai kvartaalien, välillä ei voi jäädä paikalleen. On mentävä eteenpäin ja analyttisesti päätettävä, minkä reitin valitsee muutosten keskellä.

Pikalajissaan sprinttisuunnistuksessa Ritakallio vaatii itseltään kilpailutilanteessa äärimmäistä keskittymistä. Sen verran mieheissä on ninjan ketteryyttä ja jiujutsu-mestaria, että mielenhallinta mahtuu vartalonmyötäisiin trikoiisiin.

– Teen taatusti heti virheen, jos hetkeksi herpaannun, hän parhantaa.

KOULITTU VASTUULLISEKSI

Sijoitusjohtajasta yhtiön toimitusjohtajaksi ylenetty Ritakallio osaa hallita riskejä. Hän sai jo nuorena pankkiirina vastuullisia töitä ja eteni nousujohteisesti urallaan. Pankkiryhmänsä nuorimpana, 28-vuotiaana, hänet valittiin Uudenkaupungin Osuuspankin pankinjohtajaksi. OKO johtokuntaan hän kiri kaikkien aikojen nuorimpana, 34-vuotiaana.

– Kun nyt katson samanikäisiä nuoria, tajuan että heissä on hurjasti potentiaalia. Näin kriisit läheltä jo nuorena ja opin, että näitä kriisejä tulee ja niistä selvitään, 52-vuotias mies sanoo.

Suomalaisten työeläkevarat, reilut 170 miljardia euroa olisi valtava yksittäinen riskikeskittymä, jos varat olisivat yhdessä potissa. Sijoituskannan monen työeläkehoimijaan jakautuminen tuo hajautusta sijoituksiin.

– Hajautetussa mallissa eri toimijat valitsevat kukin painotukset ja sijoitusstrategiat. Tuottavasti ja varat turvaavasti maaliin kun voi edetä niin monesta suunnasta. Me korostamme myös vastuullisuutta kohteiden valinnassa, hän kuvaa.

KUPLAT PUHKEAVAT

Seuraavakin finanssikriisi tulee yllättäen. Talouden ilmasto leimaa Kreikan velkojen takaisinmaksun järjestelyt, mutta myös Ukrainan ja Venäjän tilanne voi äkisti sysätä yllättävää epävarmuutta. Suomessa on realistista olettaa hyvin maltillista aikaa.

– Sijoitusmarkkinoille muodostuu kuplia, jotka aikaa myöten puhkeavat. Varmaankin jo vuoden loppuun mennessä näemme voimakkaita kurssiheilahteluja.

– En osaa ennustaa paikkaa tai aikaa. Emme tiedä täsmälleen suuntaa, mistä muutos lähtee liik-

keelle. Koskaan emme voida hallita kaikkia riskejä kokonaan, Ritakallio sanoo.

Euroalueella korkotuotot ovat nollassa, todellisuudessa jo miinusmerkkisiä. Kaikki kyttäävät, mihin suuntaan nolla keikahtaa. Kun euron ja dollarin ero kasvaa, valuuttaliikkeellä on isoja vaikutuksia sijoitustulokseen.

– Kokonaisuus lopulta ratkaisee, kuka onnistuu välttämään pahimmat karikot. Jos joku niihin iskeytyy, koko työeläkejärjestelmä sen varmasti huomaa, maan toiseksi suurimman työeläkeyhtiön toimitusjohtaja sanoo.

MILJARDIT HALUTTUA RIISTAA

Työeläkevaroja ei pureta äkisti kuin makeannälkään mielitekojen mukaan. Niillä hankitaan pitkä-

KUKA?

Timo Ritakallio

- **Ikä:** 52-vuotias
- **Koulutus:** OKT, MBA, AMP jatko-opintoja Harvardissa
- **Työ:** Toimitusjohtaja, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Ilmarinen 1.2. lukien, sijoitusjohtajana ja varatoimitusjohtajana 2008–2014.
- **Perhe:** Avioliitossa, rehtori-vaimo ja 2 lasta.
- **Harrastukset:** Suunnistus, tennis, golf, jatko-opiskelu.

”Parasta isänmaallisuutta on hakea tuotto sieltä, mistä se on saatavissa.”

aikaista sijoitustuottoa, jota tuloutetaan eläkkeiden maksamiseen. Jo nyt rahaa maksetaan järjestelmästä ulos enemmän kuin kerätään. Erotus maksetaan sijoitustuotosta.

– Koska aikajänne on pitkä, ei mikään toiminta lyhyellä aikavälillä saa vaarantaa varojen pitkäaikaista kehittymistä. Eläkevaroja keräämme vain eläkkeiden maksua varten.

Vakuutusmaksuina Ilmarinen keräsi viime vuonna asiakkailtaan 4,17 miljardia, ja maksoi eläkkeinä enemmän, 4,35 miljardia. Inflaatiosta putsattuna yhtiö on hankkinut viimeksi kuluneiden parinkymmenen vuoden aikana keskimäärin neljän prosentin reaalisuuden sijoituksilleen, joiden markkina-arvo ylsi viime vuonna 34 miljardiin.

Yleisesti ottaen kotimaan osakkeiden osuus Ilmarisen salkussa on laskenut, vastaavasti eurooppalaiset ja kiinalaiset sijoitukset kasvaneet. Osake- ja korkosijoituksia on molempia Ilmarisen omaisuuslajeina kumpaakin tasavahvasti. Loppu viidennes jakautuu kiinteistöihin ja muihin pienempiin osiin.

– Emme juurikaan sijoita hedge-fundeihin. Pidämme niitä kalliina, läpinäkymättöminä ja epälikvideinä, Ritakallio sanoo.

– Pitkän ajan sijoitusstrategiassa olemme ylittäneet tavoitteisiimme, ja uskon että saavutamme ne myös vaikeassa suhdanteessa tänä vuonna. Samanaikaisesti vakavaraisuusasemamme on vahvistunut kaksinkertaiseksi suhteessa vakavaraisuusrajaan.

Joka viikko maanantaisin Ilmarisen pääkonttorissa sijoitukset pannaan puntariin riskitestissä, joka näyttää missä mennään varavaraisuusrajan puitteissa.

– Riskinotto asetetaan tasolle, joka vastaa enintään 2,5 prosentin todennäköisyyttä ajautua lain edellyttämällä vakavaraisuusrajalta vuoden tähtäimellä, Ritakallio kertoo.

TUOTTO HAETAAN VAIKKA KIINASTA

Ritakalliolla on sisäpiiritietoa, jos jollakulla tässä maassa. Vastikään hän palasi Yhdysvalloista, jossa oli tavannut turneellaan lukuisia sijoitusammattilaisia.

Jo nyt Ilmarisen sijoituksista 70 prosenttia on Suomen ulkopuolella, 30 prosenttia Suomessa.

– Lyhyellä aikavälillä tarkasteluna Euroopassa menee nyt huonosti. Mutta ei mene koko maailmalla! Kasvua on haettava Suomeen ja euroalueen ulkopuolelta kehittyvistä talouksista maailmalta, Ritakallio näkee.

– Suomalaiset työeläkeyhtiöt ovat houkuttelevia asiakkaita kelle tahansa.

Ilmarinen sijoittuu Varman ja Kevan rinnalla 15. suurimman eurooppalaisen eläkesijoittajan joukkoon. Työeläkevarojen hajautus ja yhteisvastuu eläkkeistä sääntelee, ettei mikään yhtiö voi ottaa yhtiöpäistä riskiä liiaksi jossain omaisuuslajissa.

Kilpailutilanne tuo hänen mukaansa vireyttä ja tuottaa paremman kokonaistuloksen kuin monopoli. Suomen työeläkejärjestelmän yhteen toimijaan keskittäminen heikentäisi Ritakallion mukaan tehokkuutta.

Hoitokulusuhde kahdessa suurimmassa työeläkevakuutusyhtiössä on 75–76 prosenttia. Toisin sanoen vain kolme neljäsosaa vakuutusmaksussa hoitokuluihin varatusta määrästä menee yhtiön liikekuluihin.

Ilmarinen katselee itään yli Venäjän mantereen ja perusti pari vuotta sitten toimiston Kiinaan.

– Siitä on ollut valtavasti hyötyä, myös sijoitustimmimme ymmärrys Kiinan tilanteesta on kehittynyt. Yksin Kiina-sijoituksille saimme viime vuonna 45 prosentin tuoton.

Parasta isänmaallisuutta Ritakallion mukaan on se, että tuotto haetaan sieltä mistä se on saatavissa.

– Me ottaisimme sen aivan varmasti myös Suomesta, jos sellaista tuottoa täältä saisi. Ei ole eläkekeitä maksavien eikä niitä saavienkaan etu, että jämhädämme paikoillemme, Ritakallio sanoo. ■

RITAKALLION 3 VINKKIÄ NUORELLE

1. TEE PITKÄ URA

Varmasti saat hyvän eläketurvan suhteessa ansiotasoon, kun työskentelet tuollaiset 37–40 vuotta.

2. ÄLÄ LANNISTU

Arvioi tavoitettasi ja onnistumistasi pitkin matkaa.

3. SEURAA TILANNETTA

Se motivoi, kun näet eläkesaldosi kasvavan. Haluamme jakaa tiedon kertyneestä eläkkeestä ansiojaksojen rytmissä kuukausittain.

Liikkeelle puoli kuudelta

MUSTAN TRIKOOASUN hartialinjaan painettu keltainen teksti *Lynx* (lat. *ilves*) kertoo suunnistusseurasta Kirkkonummelta, Timo Ritakallion kilpailuseurasta.

Hän kuitenkin asuu saarella keskellä Helsinkiä, hienostokaupunginosassa Kaskisaarella. Meri velloo ympärillä, mutta metsä vetää puoleensa lenkkimaastoon.

– Herään puoli kuudelta, ja näin ennätän liikkua aamuin ennen työpäivää. Illasta on paljon vaikeampi löytää aikaa, hän sanoo.

Ritakallio on jo nuorena harrastanut kilpailumielessä suunnistusta ja juoksua SM-tasolla. Kilpailamista hän ei ole koskaan lopettanut. Hän on menestynyt SM-tasolla ikäluokassaan kärkisijoille. Myös puoliso harrastaa suunnistusta.

Suunnistuksen MM-kilpailuissa Brasiliassa Ritakallio ei tyytynyt edustamaan kansainvälisen suunnistusliiton hallituksen jäsenenä, vaan osallistui sarjassaan kisaan ja ylsi tuloksellaan parhaaseen A-luokkaan. ■

Kevätloskassa mieheen palaavat kisatunnelmat viime kesän SM-suunnistuksesta Hyvinkään Kytäjänkorvessa.

Oraksen ikäohjelma

TOIMII KUIN HANA

On täysin yrityksestä riippuvaista, haluaako se pitää kiinni ikääntyvästä ja osaavasta henkilöstöstään. Oras haluaa.

TEKSTI: LEENA SERETIN KUVAT: ANNE IIVONEN

Jotta kokemuksen siirtymisessä ei tulisi tietokatkoja, Oras on kehittänyt menestyksellisen ikäohjelman yli 55-vuotiaille työntekijöilleen.

Yritys ja työntekijät korjaavat ohjelman satoa hyvillä mielin: eläkeikä on noussut usealla vuodella.

Hana- ja suihkutuotteita valmistava Oras alkoi kehittää senioriohjelmaansa jo parikymmentä vuotta sitten.

Yrityksen senioreilla on pitkältä ajalta kertynyttä tietoa ja taitoa, joka siirtyy pikkuhiljaa nuoremmalle polvelle.

– Vesikalusteiden valmistusta ei opiskella kouluissa, vaan asiat opitaan työtä tekemällä. Toki meillä on paljon valmistuspuolella työntekijöitä, joilla ammatillisia opintoja tai vaikkapa insinöörikoulutus, mutta missään päin maailmaa osaamista ei opiskella kuin työssä. Hanojen valmistuksessa tie kisällistä mestariksi on pitkä, toimitusjohtaja Pekka Kuusniemi kertoo.

Tänä vuonna 70 vuotta toimineen Oraksen tehtaiden toimitusjohtaja Pekka Kuusniemi sanoo talouslukujen todistavan, että senioriohjelma toimii.

Oras

” Kuusikymppinen saa ikävapaata 12 päivää + 3 työhyvinvointipäivää.”

Oraksen kotipaikan Rauman puukorttelit ovat Unescon maailmanperintökohde.

55 ja risat

ORAKSEN IKÄOHJELMAN piiriin pääsee 55–57-vuotiaana, ja siihen kuuluvat säännölliset terveystarkastukset työterveyshuollossa, kuntotarkastus ja yksilöllinen kunto-ohjelma.

Ohjelma tarjoaa vuodessa yhdestä kolmeen ohjattua työhyvinvointipäivää. Näin työntekijä sitoutuu itse vaalimaan terveyttään ja kuntoaan.

Seniorivapaata saa, kun väsyttää, mutta ei väsytä niin paljon, että pitäisi hakeutua sairauslomalle. Kuusikymppinen on oikeutettu saamaan vapaata 12 päivää vuodessa plus kolme ohjattua työhyvinvointipäivää.

Oraksen noin 460 työntekijästä Raumalla satakunta on senioria ja jatkaa työssään reippaasti yli valtakunnallisen keskimääräisen eläköitymisiän.

Oraksella työntekijät tekevät tyypillisesti pitkiä työsuhteita. Oraslaiset siirtyvät työuran jälkeen eläkkeelle keskimäärin 63,3-vuotiaana. ■

← Ripustaja-purkaja Kaija Siivonen toteaa, että senioriohjelma on hänelle hyväksi, varsinkin kun ikää on 58 vuotta.

→ Koneistaja Nelly Montosen tarkkuus on osa Oraksen laatua. Hän osaa työnsä ja jatkaa työntekoa yli eläkeiän alarajan.

→ → Tehdaspäällikkö Janne Siivon ja kokooja Sanna Rantasen työvuosilla ei vielä senioriohjelman pariin.

– Osaavan väen hiljainen tieto ja taitajien tietojen saattaminen seuraavalle sukupolvelle on ensiarvoisen tärkeää. Lama-vuosina 1990-luvulla Oras joutui muiden tavoin vähentämään väkeä muun muassa työttömyyseläkeputkeen ja syntyi osaamistyhjiöitä. Tästä senioriohjelma lähti ja taustalla on edelleen sama idea, joskin itse ohjelmaa on toki vuosien saatossa kehitetty.

Heikkojen suhdanteiden aikana Oraksen senioriohjelma on jouduttu jättämään jää-

hylle. Vuonna 2009 markkinat kutistuivat parikymmentä prosenttia, ja keväällä 2009 Oras joutui turvautumaan lomautuksiin. Lomautusten aikana ei ymmärrettävästi voitu tarjota senioreille ylimääräisiä vapaita.

TERVEENÄ ELÄKKEELLE

Oraksen senioriohjelmaan pääsevät mukaan 55 vuotta täyttäneet. Tarjolla on muun muassa kunto-ohjelmaa, työhyvinvointipäi-

viä ja seniorivapaita. Niitä kuusikymppinen saa vuodessa 15, joista kolme tulee käyttäen ohjattuihin työhyvinvointipäiviin. Viime vuonna seniorivapaita oli tarjolla yhteensä 752 päivää, joista yli 90 prosenttia käytettiin.

– Työnantajalle yli 700 ylimääräistä vapaapäivää on iso satsaus, mutta koemme sen investointina. Tavoitteena on hyväkuntoinen henkilöstö, joka jaksaa säädettyyn eläkeikään ja pääsee terveenä eläkkeelle, toimitusjohtaja Kuusniemi sanoo. ▶

Perheyhtiö Oras

- Perustettu 70 vuotta sitten Raumalla.
- Tehtaan perustaneen Erkki Paasikiven jälkipolvi omistaa Oras Investin.
- Oras Group on merkittävä eurooppalainen hanavalmistaja.
- Oras Groupin muodostavat Oras Oy ja Hansa Armaturen GmbH tytäryhtiöineen.
- Konsernin pääkonttori ja tuotantolaitos sijaitsee Raumalla. Lisäksi tehtaat Saksassa, Tšekissä ja Puolassa.
- Liikevaihto noin 253 miljoonaa euroa (2013).
- Yritys työllistää 1 400 työntekijää, joista noin kolmannes Raumalla.

→ Hiomalaikoilla hanojen kromipinnat saadaan kiiltäviksi.

→ Messinkirunkoja ennen kromipinnoitetta.

Ja toden totta jaksaa. Oraksella keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä on 63,3, pari vuotta valtakunnallista ikää korkeampi.

Vuodesta 1996 Oraksen väen keskimääräinen eläköitymisikä on noussut seitsemän vuotta. Yhtiössä on myös 63-vuotiaita nykyisen eläkelain mukaisella superkarttumalla työskenteleviä.

Viime vuonna yksikään työntekijöistä ei jäänyt työkyvyttömyyseläkkeelle, mikä on iso säästö myös yritykselle.

Kuusniemi sanoo talouslukujen todistavan, että senioriohjelma toimii. Talousluvut näyttäisivät heikommilta ilman ohjelmaa.

LUOTTAMUSTA PUOLIN JA TOISIN

Senioriohjelman toteutus edellyttää yrityksessä hyvää luottamusilmapiiriä.

Seniorivapaita on tarkoitus käyttää oman kunnan vaalimiseen ja voimien ehtymiseen, eikä vaikkapa lasten talorakennusprojekteihin, joissa voimat ehtyvät.

– Emme kytätä, mihin seniorit vapaansa käyttävät vaan luotamme, että seniorivapaalta tullaan tarmokkaana töihin. Kyl-

lä tämä toimii. Uskoakseni henkilöstö osaa antaa arvonsa yrityksen investoinnille. Eihän tällaista juuri missään ole.

Pekka Kuusniemi ei lähde neuvomaan muita yrityksiä, sillä kaikilla on omanlaisensa lähtökodot. Oraksen malli ei sellai-

**Tavoitteena on
hyväkuntoinen henkilöstö,
joka jaksaa säädettyyn
eläkeikään ja pääsee
terveenä eläkkeelle.**

senaan ole myöskään kopioitavissa.

– Kannattaa kuitenkin silmällä henkilöstön ikärakennetta vuosiksi eteenpäin ja saada osajat pysymään talossa. Työhyvinvoinnin toimenpitein sen onnistuu.

Työeläkeuudistus 2017 tuskin Oraksen suunnitelmiin vaikuta.

– Saamme varmaankin tavoitettua 65 vuoden keskimääräisen eläkeiän ilman eläkeuudistuksen ikärajaerotuksia, mutta toki uusi eläkelaki kannustaa meitäkin ke-

hittämään ohjelmaamme. Eläkeratkaisua enemmän odotan päättäjiltä, että yritysten toimintaolosuhteet olisivat ennakoitavissa ja voisimme keskittyä bisnekseen ja työhöön. Poukkoileva päätöksenteko häiritsee, Pekka Kuusniemi sanoo.

55 JA RISAT

Oraksen ikäohjelmaan pääsevät mukaan 55–57-vuotiaat. Ohjelmaan kuuluvat säännölliset terveystarkastukset työterveyshuollossa, kuntotarkastus ja yksilöllinen kunto-ohjelma. Ohjelma tarjoaa vuodessa yhdestä kolmeen ohjattua työhyvinvointipäivää. Näin työntekijä sitoutuu itse vaalimaan terveyttään ja kuntoaan.

Seniorivapaita saa, kun väsyttää, mutta ei väsyä niin paljon, että pitäisi hakeutua sairauslomalle. Kuusikymppinen on oikeutettu saamaan vapaata 12 päivää vuodessa plus kolme ohjattua työhyvinvointipäivää.

Homma toimii: Oraksen noin 460 työntekijästä Raumalla satakunta on senioria ja jatkaa työssään reippaasti yli valtakunnallisen keskimääräisen eläköitymisiän. Se on Oraksella 63,3 vuotta. ■

Työeläkepessimismi kaipaa huomiota

SUOMALAISEEN TYÖELÄKKEESEEN

liittyy eräs outo uskomus, joka on jäänyt tavattoman vähälle huomiolle. Tarkoiton työkäisillä olevaa kuvaa, etteivät he tule itse yksinkertaisesti saamaan mitään eläkettä – vaikka ovat eläkemaksunsa maksaneet.

Olen itse törmännyt tähän uskomukseen toistuvasti esimerkiksi pöytäkeskusteluissa ikäisteni kanssa.

Joku on esimerkiksi saanut postissa työeläkeotteen ja epäilee, voiko näin pienillä maksuilla saada sen suuruisen eläkkeen kuin ote lupaa. Tai puhe kääntyy Suomen valtionvelkaan, ja eläkerahastot arvellaan käytettävän sen maksamiseen.

Kokemukseni mukaan eläkepessimismiiä esiintyy myös koulutetuilla ihmisillä, jotka seuraavat politiikkaa ja yhteiskuntaa aktiivisesti.

ILMIÖ ON KANSAINVÄLINEN. Esimerkiksi Yhdysvalloissa se on esiintynyt ainakin 1970-luvulta lähtien. Taloustieteilijä **John Quiggin** huomauttikin viime keväänä, että väite ”Mitään eläkkeitä ei tulla ikinä saamaan” on ollut liikkeellä jo niin kauan, että nykyisissä eläkkeensaajissa on ihmisiä, jotka ehtivät toistella sitä koko oman työuransa ajan – kunnes jäivät eläkkeelle ja osoittivat siten, ettei se ole totta.

Pessimismi istuu silti vahvassa. Y-sukupolvesta eli noin vuosina 1980–1995 syntyneistä nuorista aikuisista uskoo Yhdysvalloissa noin 50 prosenttia, ettei tule saamaan työeläkettä. Ei siis, että eläkkeitä leikataan, vaan että ne lopetetaan.

Suomen vastaava luku olisi kiinnostavaa tietää, vaikka se ei yhtä raju olisikaan.

SUOMESSA PESSIMISMIIN on vielä harvinaisen vähän syytä, koska työeläkejärjestelmämme poikkeaa merkittävästi muista maista.

Ensinnäkin rahat ovat täällä yksityisissä vakuutusyhtiöissä. Niin paljon kuin Suomessa kammokсутaankin julkista velkaa, valtiovarainministeriö tai

Suomessa ei selvästikään hahmoteta, miten poikkeuksellinen eläkejärjestelmämme on.

muu julkinen valta ei voi käyttää eläkerahastoja omiin tarkoituksiinsa, vaikka kuinka haluaisi.

Toiseksi, rahastoja hallinnoivat työmarkkinaosapuolet yhdessä. Kun järjestelmään tulee uudistuspainetta, tämä tekee uudistamisen henkisesti helpommaksi: ihmiset kokevat itse moraalisesti ”omistavansa” järjestelmän, jota uudistetaan, eivätkä joutuvansa poliitikkojen tai virkamiesten määräämiksi.

Ja kolmanneksi, Suomessa ei ole eläkekattoa vaan työeläke karttuu suuristakin tuloista.

Hyvätuloiset eivät siksi koe juurikaan houkutus- ottaa yksityisiä lisäeläkevakuutuksia, jotka narkertaisivat tunnetta, että työeläke on kaikkien yhteinen asia ja siitä huolehtiminen kuuluu kaikille. Järjestelmän heikentäminen tai tekeminen vähemmän universaaliksi on siten vaikeaa.

ULKOMAILLA ELÄKEPESSIMISMI liittyykin selvästi myös eläkevakuutusten markkinointiin. Mitä laajemmalle pessimismi on levinnyt, sitä enemmän vakuutuksia ostetaan. Niinpä monien intressissä on levittää pessimismiiä tahallaan.

Suomessa ei selvästikään hahmoteta, miten poikkeuksellinen eläkejärjestelmämme on – eikä ulkomailla taas tiedetä, että Suomen kaltainen järjestelmä on mahdollinen. Eräs kiinnostava osoitus tästä on **Thomas Piketty**, joka hänkin edustaa erästä eläkepessimismin muotoa menestyskirjassaan *Le capital au XXIe siècle*. Kun Piketty selostaa, millaisen eläkejärjestelmän hän haluaisi nykyisten tilalle, muistuttaa kuvaus monessa suhteessa Suomen olemassa olevaa järjestelmää.

Toivoisin eläkepessimismistä keskusteltavan enemmän. Maailmassa on todellisiakin ongelmia, joten energiaa ei soisi tuhlattavan olemattomien ongelmien suremiseen. ■

Tommi Uschanov

Heimi Lehvälaiho, Teos

KUKA?

Tommi Uschanov

- **Ikä:** 40 vuotta.
- **Kolulutus:** Filosofian maisteriopintot Helsingin yliopistossa keskeytyneet työllistymiseen.
- **Työ:** Freelancekielenkääntäjä ja tietokirjailija.

Pallo hallussa

Pallo hallussa kokoaa eri lähteistä ulkomaiden eläkeutisia. Lisää luettavaa muiden maiden eläketurvasta löydät osoitteesta www.etk.fi/muutmaat.

Peter Lindström
Tiedottaja
Eläketurvakeskus

PERU

Köyhien työkyvyttömyyden tunnistusprikaatit tulevat

PERUN SOSIAALIMINISTERIÖ ilmoitti tammikuussa uudesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on tarkoitettu vaikeasti vammautuneille köyhille.

Maan hallitus arvioi, että uuteen eläkkeeseen on oikeutettu noin 87 000 kansalaista. Eläkkeellä ei ole ikärajaa. Se on suuruudeltaan noin 40 euroa kuukaudessa.

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutettujen tunnistaminen on vaikea tehtävä. Perulaisten on aluksi koulutettava noin 32 000 terveydenhuollon työntekijää etuuden myöntöprosessien hallitsemiseksi.

Ministeriö suunnittelee perustettavaksi ”liikkuvia työkyvyttömyyden tunnistusprikaateja”, jotka operoivat köyhillä ja huonojen liikenneyhteyksien päässä olevilla alueilla.

International Update – February 2015

NORJA

Liki nelinkertaisesti odotettua kalliimpi uudistus

NORJAN ELÄKEVIRANOMAINEN NAV julkisti helmikuussa yllättäviä laskelmia peruseläkkeiden uudistuksen kustannuksista.

Laskelmien mukaan vuoden 2011 eläkeuudistuksesta tuli odotettua kalliimpi. Valtion budjetissa uudistuksen hinnaksi oli arvioitu 1,3 miljardia Norjan kruunua. Lopullisen hinnaksi tuli viisi miljardia kruunua.

Korkea hinta johtuu odotettua aikaisemmasta eläkkeelle siirtymisestä. Moni norjalainen on siirtynyt eläkkeelle heti kun se on mahdollista, jo 62-vuotiaana.

Peruseläkkeet vastaavat noin 70 prosenttia keskimääräisen eläkkeensaajan kuukausituloista. Ne rahoitetaan jakojärjestelmällä, josta vastaavat valtio, työntekijät ja työnantajat.

Aftenposten 17.2.

ISO-BRITANNIA

Eläkesäästöt sileäksi omaan tarpeeseen

MITÄ JOS OTTAISIT eläkesäästöt käyttöön 55-vuotiaana ja lähtisit maailmanympärimatkalle?

Britanniassa tämä on mahdollista. Huhtikuussa astui voimaan keskustelua herättänyt uudistus, joka sallii maksuperusteisten työmarkkinaeläkkeiden ja yksityisten eläkevakuutusten pääoman nostamisen, uudelleensijoittamisen ja käyttämisen vakuutetun oman mielenkiinnon mukaan.

Pääomasta saa neljäsosan käteen verottomana. Tarkoituksena on lisätä vakuutettujen valinnanvapautta. Varjopuolena pidetään riskien siirtämistä yksilölle: vanhuusajan turva on entistä enemmän yksilön omalla vastuulla.

Tähän asti pääoma on muutettu eläkkeelle siirryttäessä henkivakuutusyhtiön annuiteetiksi.

Financial Times 13.3., Economist 3.3.

ALANKOMAISSA

- **Väkiluku:** 16 900 000 (2015)
- **Elinajan odote:** naiset 83,2, miehet 78,9 vuotta (2013)
- **Arvioitu eläke:** 1 650 €/kk (2011)
- **Eläkeikä:** 65 vuotta 3 kuukautta.

Eläkelaitosten lukumäärä puolittunut 10 vuodessa

MAAILMAN PARAS eläkejärjestelmä, ainakin rahastointiasteen osalta, kasvaa korkoa Pohjanmeren rannalla. Alankomaiden työmarkkinaeläkkeiden rahastojen arvo ylittää jopa maan vuotuisen bruttokansantuotteen arvon – rahastoissa on varoja yli 1 000 miljardia euroa.

Suuri osa Alankomaan työntekijöistä kuuluu sekä työmarkkinasopimusperijaisiin että työnantajakohtaisiin lisäeläkejärjestelmiin. Ne kattavat yli 90 prosenttia palkansaajista.

Lisäeläkkeet rahoitetaan palkansaaja- ja työnantajamaksuin. Keskimääräinen kokonaismaksu viime vuonna oli 17,6 prosenttia palkasta. Siitä kolmannes on palkansaajan osuutta ja kaksi kolmasosaa työnantajan osuutta. Lisäeläkkeet ovat täysin rahastoitujia.

Lisäeläkkeitä hoitavien kassojen, säätiöiden ja yhtiöiden lukumäärä on fuusioiden myötä vähentynyt tuntuvasti. Vielä 2005 maassa oli 800 eläkelaitosta. Nyt niitä on enää 365.

Myös kansaneläkkeellä on vahva asema. Kansaneläkettä maksetaan noin 1 000 euroa kuussa eläkkeensaajaa kohti. Eläkkeet ovat tasasuuruisia ja ne rahoitetaan pääasiassa työntekijän maksulla, joka on 17,9 prosenttia palkasta 33 600 euron vuosituloon asti. Asumisperusteisesta kansanvakuutusjärjestelmästä myönnetään vanhuus- ja perhe-eläkkeitä sekä työkyvyttömyyseläkkeitä nuorille.

Eläkeikä on 65 vuotta ja kolme kuukautta. Eläkeikä nousee 67 vuoteen vuoteen 2023 mennessä. Vuodesta 2024 lähtien se sidotaan elinajanodotteeseen.

RUOTSI

Pensionsmyndigheteniltä 360 000 osoitetta hukassa

RUOTSIN ELÄKEVIRANOMAINEN Pensionsmyndigheten ilmoitti alkuvuodesta, että se tarvitsee yli 360 000 ulkomailla asuvan henkilön osoitetiedot, jotta se voi tiedottaa heille karttuneen työeläkkeen määrästä. Osa henkilöistä on jo saavuttanut Ruotsin lakisääteisen eläkeiän.

Pensionsmyndighetenin mukaan suuri osa kadonneista vakuutetuista asuu joko Suomessa, Tanskassa tai Norjassa. Arviolta vajaa puolet heistä on suomalaisia.

Pensionsmyndigheten vetoaa erityisesti 1938–1948 syntyneisiin, jotka ovat olleet vähintään kolme vuotta Ruotsissa töissä, ottamaan yhteyttä ja hakemaan eläkettä.

Osa hakematta jääneistä eläkkeistä on huomattavan suuria.

Etk.fi 24.2., Pensionsmyndigheten.se 24.2.

VENÄJÄ

Rahastot hupenevat valtion tukemiseen

VENÄJÄN ELÄKEJÄRJESTELMÄN uudistamiseen tarkoitettu kansallinen hyvinvointirahasto tyhjenee nopeassa tahdissa, kirjoittaa Kauppalehti.

Hyvinvointirahaston alkuperäisenä tarkoituksena oli Venäjän eläkejärjestelmän turvaaminen, mutta rahaston varoja on talouskriisin vuoksi käytetty investointihankkeisiin sekä valtionpankkien ja -yhtiöiden tukipaketteihin.

Asiantuntijoiden mukaan rahaston varat joudutaan käyttämään valtiontalouden tukemiseen jo parissa vuodessa.

Rahaston varat olivat maaliskuussa noin 70 miljardia euroa.

Kauppalehti 9.3.2015

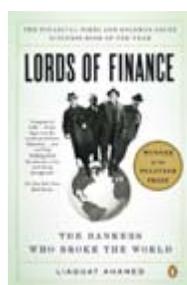
KUKA?

Hanna Hiidenpalo

- **Ikä:** 49 vuotta.
- **Koulutus:** KTM.
- **Työ:** sijoitusjohtaja eläkeyhtiö Elossa.
- **Lähellä sydäntä:** Ilman muuta lukeminen.
- **Lukee seuraavaksi:** Bill Haytonin *The South China Sea*.

Elämästä sen kaikkine piikkeineen

Hanna Hiidenpalon valitsemissa kirjoissa kuljetaan pankkiirimaailmassa, New Yorkissa ja Pariisissa – ja palataan suomalaiseen sielunmaisemaan.

Liaquat Ahamed:
Lord of Finance
Penguin Press, 2009

Instituutioiden alkulähteille

Kun keskuspankkien rooli on finanssikriisin jälkeen aivan uudessa mittasuhteessa, on hyvä ajankohta palata näiden instituutioiden historiaan ja myös niissä vaikuttaneisiin aikansa päättäjiin.

Ahamed avaa lähes sata vuotta sitten elettyjä

aikoja neljän mahtavan keskuspankkijohtajan kautta. Hän kuvaa heidän henkilöhistoriaa ja roolia kansainvälisen rahoitusjärjestelmän jälleenrakentamisessa sodan jäljiltä 1920-luvulla sekä tehtyjen valintojen seurauksia. **Keynes** pääsee myös kirjassa esille. ■

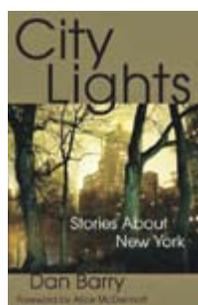

Teemu Keskisarja
Suuri tammi
SKS, 2014

Kansakunnan henkistä viljelyä

Erilainen historiikki, joka kantaa 1930-luvulta nykypäivään. Keskisarja kirjoittaa raikkaasti ja elävästi Suomen kulttuurirahastosta ja siitä, kuinka kateudesta voi joskus versota jotain kestäväää.

Kulttuurirahaston perustan loivat 30 000 kansakoululaista, jotka kiersivät ovelta ovelle ympäri Suomea ja tavoittivat 200 000 lahjoittajaa. Vuosikymmenten saatossa ”suomalaiskansallisen henkisen ja taloudellisen viljelyn vaaliminen ja kehittäminen” on näkynyt luovuutena eri tavoin tieteessä, taiteessa ja yhteiskunnassa. ■

Dan Barry:
City Lights
St. Martin's Griffin, 2007

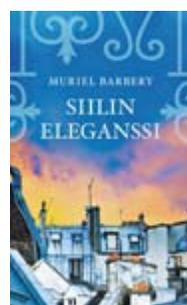
Suurkaupungin matkaoppaaksi

Joskus matkalle – tai vaikka vain nojatuolimatkalta – on mukava ottaa seuraksi perinteisen matkaoppaan sijaan hieman toisenlainen kirja.

Dan Barry kirjoitti kaupunkikolumnia *New York Times* -lehteen vuosina 2003–2006 ja nämä kertomukset on sittemmin koottu kirjaksi, *City Lights*

– *Stories About New York*, laajemman lukijakunnan iloksi.

Barryn matkassa kuljetaan eri puolilla New Yorkia ihmisten arjessa; sen suurissa ja pienissä tapahtumissa, muutosten keskellä hieman haikesisakin tunnelmissa, mutta elämänmakuisesti. ■

Muriel Barnbery:
Siilin eleganssi
Gummerus, 2010

Elämästä osuvasti

Tervetuloa Pariisiin tutustumaan taloon *numero 7 rue de Grenellellä* ja sen asukkaisiin. Täällä tapaatte muun muassa omaan takahuoneeseensa syrjään vetäytyneen ovenvartija *Renée Michelin*, kaksitoistavuotiaan pohdiskelijan *Paloman*

ja japanilaisen herran *Ozun*.

Kirjasta tuli heti menestys niin kotimaassaan Ranskassa kuin muuallakin maailmalla. Ei ihme, sillä niin tarkasti ja herkästi kirjoittaja kuvaa elämää – kaikkine piikkeineen. Kirja vaatii lukijalta aikaa, mutta palkitsee siihen paneutuneen. ■

NUORILLA YRITTÄJILLÄ korkein uupumisriski

Pitkät työpäivät rassaavat nuoria yrittäjiä enemmän kuin konkareita. Kokemus ja verkostot auttavat jaksamaan.

TEKSTI JA KUVA: ANNE IIVONEN

Työeläkeyhtiö Elon toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan nuorilla yrittäjillä on vanhempia yrittäjiä korkeampi riski uupua.

Yrittäjän uupuminen saattaa johtaa yrityksen lopettamiseen. Vaikka iso osa nuorista yrittäjistä suhtautuu yrityksensä tulevaisuuteen vanhempia valoisemmin, joka neljäs alle 36-vuotias yrittäjä on harkinnut yrityksensä lopettamista. He kokevat työn ja muun elämän yhteensovittamisen vaikeaksi.

– Monet nuoret yrittäjät kokevat, että heillä ei ole riittävästi vapaa-aikaa työstä palautumiseen. He esimerkiksi lomailevat vähän, tyypillisesti vain yhdestä kymmeneen päivään vuodessa, kertoo työhyvinvoinnin kehittämispäällikkö **Annarita Koli** työeläkeyhtiö Elostä.

TUTKIMUKSEEN VASTANNEISTA yrittäjistä uupumisriski on joka viidennellä. Parhaiten työssään jaksavat yli 55-vuotiaat yrittäjät.

Uupumista ei ole helppo tunnistaa. Moni nuori yrittäjä kokee itse työkykynsä varsin hyväksi. Koli neuvoo nuorta yrittäjää arvioimaan kriittisesti ajankäyttöään ja pitämään huolta hyvinvoinnistaan, vaikka ei vielä tuntisikaan palautumisen tarvetta.

– Nuoret yrittäjät kertoivat kaipaavansa eniten tukea liiketoiminnan perusasioihin kuten strategian luomiseen, myyntitaitojen kehittämiseen ja budjettiin.

Näihin kannattaa hakea rohkeasti apua oman yrityksen ulkopuolelta. Verkostoitu-

Konkari suhtautuu yritystoiminnan heilahteluihin eri tavoin kuin nuori. Saimaan kalastaja Jari Häkkinen on oppinut tuntemaan tyynen ja tyrskyt myös taloudessa.

**Verkostoituminen
kokeneempien
yrittäjien kanssa
voisi olla hyödyllistä.**

minen kokeneempien yrittäjien kanssa voisi olla hyödyllistä.

– Harva yrittäjä kertoo kuitenkaan aktiivisesti hyödyntävänsä verkostoaan pulmatilanteissa. Myös verkostotaitoja voi ja kannattaa opetella, Koli kannustaa.

DIGITAALISTEN uusien sähköisten palveluiden käyttöön yrittäjät kaipaavat tukea. Tutkimuksen mukaan vain noin puolet yrittäjistä hyödyntää työssään sähköisen liiketoiminnan välineitä tai sosiaalista mediaa. 40 prosenttia yrittäjistä suhtautuu digitaalisuuteen varauksella.

Kielteisimmän digitaalisuuteen suhtautuvat ne, joilla on ongelmia omassa jaksamisessaan. Hyvinvoinnilla yrittäjällä riittää

voimavaroja uusien toimintamallien luomiseen.

– Myönteistä on, että tarve sähköisten liiketoimintojen ja verkkopalvelujen käyttöönottoon on tunnistettu, sillä neljäsosa yrittäjistä toivoi tähän tukea.

Yrittäjämittari-tutkimus toteutettiin sähköisenä kyselynä Elon yrittäjäasiakkaille ja siihen vastasi noin 2 300 yrittäjää. ■

Hyvät verkostot ratkaisevat

ELON YRITTÄJÄN MITTARI - kyselytutkimuksen mukaan lähes 40 prosenttia kaikista yrittäjistä jaksaa työssään hyvin.

Reilulla 40 prosentilla työ ja muu elämä ovat puolestaan melko hyvin tai tyydyttävästi tasapainossa.

Yrittäjistä 45 prosenttia arvioi hyvät verkostot ja kumppanit menestyksen kannalta tärkeimmäksi tekijäksi.

Aineisto yhteenvetoiin www.elo.fi.

Mitä on ruotsiksi työuraeläke?

VAKUUTUS- JA RAHOITUSALAN verkkosanakirjan vuosipäivitys on valmistunut. Sanakirjaan lisättiin uusia sanoja riskienhallinnan, työeläkkeen, sosiaalivakuutuksen ja arvopaperikaupan alueilta.

Esimerkiksi *työuraeläke* on ruotsiksi *arbetslivspension* ja englanniksi *years-of-service pension*.

Verkkosanakirja on finanssialan asiantuntijoille ja kääntäjille tarkoitettu palvelu, josta löytyy kattavasti alan sanasto ja lyhenneet.

Suomi–ruotsi–englanti -sanakirjan päivitystyöstä vastaavat kääntäjät **Juhana Honkanen** ja **Anu Lampinen** (Finanssialan Keskusliitto), **Eivor Björklöf** (Kansaneläkelaitos), **Lena Koski** (Eläketurvakeskus), **Riitta Salminen** (Aktia Pankki Oyj) ja **Sirpa Aitosalo**.

Maksuttomaan tutustumisversioon voi pyytää tunnukset kustannus@finva.fi. Aiheesta lisää finva.fi/julkaisut. ■

172,5 MRD.

TYÖELÄKEVAKUUTTAJIEN sijoitusvarallisuus oli viime vuoden lopussa yhteensä lähes 173 miljardia euroa.

Varat on rahastoitu työeläkkeiden maksua varten ja ne sijoitetaan tuottavasti ja turvaavasti. ■

Lehtikuva/ Andre Mastennikov

Tanskassa yksi yhtiö hoitaa eläkkeiden maksuliikenteen

Tanskassa työeläkkeiden ja kansaneläkkeiden maksuliikenteen keskittäminen tuo kymmenien miljoonien eurojen vuosittaiset säästöt. Lakisäätöisestä työeläkkeestä vastaava eläkelaitos ATP – ja sen konserniin kuuluva *Udbetaling Danmark* – säästää vuosittain Tanskan kunnilta 300 miljoonaa kruunua hoitamalla kansaneläkejärjestelmän etuuksien maksamisen.

Aikaisemmin maksuliikenteen hoitivat kunnat. Kuntien tehtävänä on tuottaa palveluja kansalaisille, ei hoitaa maksuliikennettä.

– Olen hyvin iloinen, että järjestelyllä on onnistuttu tuomaan luvattua tehokkuutta. Se tarkoittaa, että suuri määrä varoja voidaan vapauttaa hallinnosta kansalaisten palveluihin, sosiaaliministeri **Manu Sareen** kommentoi.

Juutinmaan jättiläisen, ATP-eläkelaitoksen konserniin kuuluva *Udbetaling Danmark* on maksuliikenteen megatoimija. Se maksaa etuuksia vuosittain 200 miljardia kruunua noin kahdelle miljoonalle tanskalaiselle.

– Otimme tärkeän yhteiskunnallisen tehtävän hoidettavaksemme, koska meillä on monen vuoden kokemus siitä, miten lunastetaan lupaus alhaisista kustannuksista ja korkeasta asiakastytyväisyydestä, ATP:n konsernijohtaja ja *Udbetaling Danmarkin* johtaja **Lilian Mogensen** kertoo.

ATP on Tanskan suurin eläkevakuuttaja ja sijoittaja, jolla on alhaiset kulut ja kovat tuotot. Laitoksen omistavat Tanskan työmarkkinajärjestöt. Yhtiöllä on eläkevarallisuutta 704 miljardia kruunua, noin 95 miljardia euroa.

Yhtiön sijoitukset tuottavat hyvin. Kahden viime vuosikymmenen aikana ATP:n sijoitukset ovat poikineet keskimäärin 9,7 prosentin tuottoa. Viime vuonna tuottoprosentti oli 6,5.

ATP tunnetaan myös alhaisista hallintokuluistaan. Kansainvälisen CEM Benchmarking -vertailun mukaan ATP:n hallintokulut ovat vain kahdeksasosan siitä mitä vastaavissa eläkeyhtiöissä keskimäärin. ■

Peter Lindström

Työeläkelaitosten riskipuntari uudistuu

Sijointusriskeistä on nykyään käytettävissä uutta tietoa. Sen vuoksi myös työeläkelaitosten vakavaraisuutta koskeva sääntelyä tarkennetaan. Näin varaudutaan paremmin sijoitus- ja vakuustoitominnan tapioihin.

Uudenlaisessa vakavaraisuuslaskennassa otetaan nykyistä tarkemmin huomioon kaikki olennaiset sijoitustoiminnan riskit sekä vakuutusriskit.

Vakavaraisuusraja kuvaa sitä vakavaraisuuspääoman määrää, joka eläkelaitoksilla on oltava vakuutus- ja sijoitusriskejä varten. Vakavaraisuusraja on sitä suurempi mitä suurempia riskejä eläkelaitoksen sijoituksiin liittyy.

Laissa säädetään riskiluokituksesta, myös sijoitusten odotettu tuotto sekä eri riskiteki-

jöiden välinen riippuvuus huomioidaan. Laskentäsäännöt on selkeästi määritelty sekä eläkelaitoksen että valvojan näkökulmasta.

Uudistuneet vakavaraisuussäännökset tulevat voimaan 2017. Edelliset uudistukset tehtiin vuosina 2011 ja 2013.

Uudet säännökset koskevat työeläkevakuutusyhtiöitä, eläkesäätiöitä, eläkekassoja, Merimieseläkekassaa ja osin Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

Uuden vakavaraisuusmallin vaikutukset yksittäisen eläkelaitosten sijoitustoimintaan arvioidaan keskimäärin vähäisiksi. Koska eläkelaitosten vakavaraisuustilanne on yleisesti hyvä, ehdotetun mallin käyttöönoton ei arvioida aiheuttavan suuria välittömiä muutoksia eläkelaitosten sijoitussalkkuihin. ■

Uusille yrittäjille tiedotekirje eläketurvasta

Toimintansa aloittavat uudet työnantajat ja yrittäjät saavat Eläketurvakeskukselta tiedotekirjeen, jossa kerrotaan työnantajan velvollisuudesta vakuuttaa työntekijänsä tai yrittäjän velvollisuudesta vakuuttaa yritystoimintansa. Kirjeitä lähti viime vuonna lähes 23 000 yrittäjälle ja 8 000 työnantajalle.

Työnantajat hoitavat pääsääntöisesti työeläkevakuuttamisen oikein. Puutteet tulevat esiin valvonnassa ja ne saadaan korjattua, näin työntekijät ja yrittäjät saavat heille kuuluvan eläketurvansa.

Valvonnassa löytyy kuitenkin puutteita. Ne kohdistuivat viime vuonna 1 900 työnantajaan ja yli 16 500 työntekijää, yhteensä 125 miljoonaa euroa vakuuttamattomia palkkoja. Kehotuksesta 425 työnantajaa otti työeläkevakuutuksen työntekijöilleen.

YEL-vakuuttamisen ongelmat ovat enemänkin alhaiseksi jääneissä työtuloissa kuin vakuuttamatta jättämisessä. ■

Anne Iivonen

Uusille yrittäjille suunnatussa kirjeessä kerrotaan työansioiden vakuuttamisvelvollisuudesta.

Eläketurvakeskus

► Terveystieteiden maisteri **Tiina Palotie-Heino** on nimitetty 1.3 alkaen tilastopäälliköksi suunnitteluosastolle. Palotie-Heino siirtyy tehtävään yksikön päällikön tehtävästä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta.

Ilmarinen

► **Simo Mattinen** on nimitetty turvallisuuspäälliköksi. Hänen vastuulleen kuuluvat muun muassa Ilmarisen yritysturvallisuusasiat ja niiden koordinointi.

Keva

► **VTM Jouni Kempas** on valittu Kevan viestintäpäälliköksi 1.5. alkaen. Hän vastaa Kevan viestintäkokonaisuudesta. Hän siirtyy Kevaan RAY:stä.

► **Oikeustieteen lisensiaatti, KTM Markus Mankin** on valittu Kevan Compliance Officeriksi 7.4. alkaen. Hän on aiemmin työskennellyt muun muassa KT Kuntatyöntantajissa ja Ilmarisessa.

Tekemättömän työn hintalappu 24 miljardia

SAIRAUSPOISSAOLOJEN, sairaana työskentelyn, työkyvyttömyyseläkkeiden ja terveydenhuollon kustannukset aiheuttavat vuodessa noin 24 miljardin euron menetyksen, selviää STM:n työsuojeluosastolla tehdyssä selvityksessä.

Kyse on sekä yhteiskunnallisesta että yksilöllisestä talousongelmasta. Sairauspoissaolojen osuus tekemättömästä työstä on 3,4 miljardia euroa. Työkyvyttömyyseläkkeiden vuoksi menetetään kahdeksan miljardin euron työt. ■

TILASTOJEN tulkitseminen ei ole mutkatonta

Tiina Palotie-Heino tietää ja tuntee tilastoihin liittyvät reunaehdot ja muutokset.

TEKSTI JA KUVA: ANTTI KARKIAINEN

Tilastot ovat kiehtovia, ei mahda mitään, naurahtaa Eläketurvakeskuksen tilastoyksikön uusi päällikkö, **Tiina Palotie-Heino**.

Hän kiinnostui tilastoista jo lapsena. Palotie-Heinolla oli tapana kirjata itseä kiinnostavia havaintoja tilastoiksi sinikantiseen ruutuvihkkoon – sittemmin harastuksesta tuli työ.

ELÄKETURVAKESKUKSEEN Palotie-Heino siirtyi Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta. Sitä ennen hän työskenteli lähes 20 vuotta sosiaali- ja terveysministeriössä tilasto- ja tietotuotannon koordinoinnin ja kehittämisen tehtävissä.

Palotie-Heinon mielestä tilastot ovat elintärkeitä tietolähteitä esimerkiksi päätöksenteossa aina suunnittelusta, vaikutusten arviointiin ja jälkiseurantaan. Ne auttavat meitä hahmottamaan yhteiskunnan tilaa ja kehitystä.

– Tilastojen avulla maailma avautuu uuden uudella tavalla. Parhaimmillaan ne kertovat lyhyesti ja yksinkertaisesti ydinasiat

Kokonaiseläke ja omaeläke voivat olla hankalia käsitteitä.

Tiina Palotie-Heino on uusi Eläketurvakeskuksen tilastoyksikön päällikkö.

jostakin kiinnostavat ja ajankohtaisesta asiasta.

TILASTOIHIN ON TAPANA VEDOTA kaikenlaisissa debatteissa ja tietysti mediassa. Niiden tulkitseminen ei kuitenkaan ole yksioikoisen ongelmatonta. Siihen voi liittyä poliittista tarkoitushakuisuutta, väärinkäsityksiä tai ihan silkkaa ammattitaidottomuutta.

– Tulkitakseen tilastoja oikein on ymmärrettävä niiden laatimiseen liittyvät reunaehdot ja ajassa tapahtuneet muutokset. Harva asia on täysin yksioikoinen. Siksi oikeaan tulkintaan tarvitaan asian tuntijaa.

Eläketurvakeskus tuottaa Suomen virallista tilastoa eläkkeistä ja työeläkevakuutetuista. Tilastot perustuvat pääosin työeläkejärjestelmän rekisteritietoihin. Kaikkia eläkkeensaajia koskevat tilastot tuotetaan yhteistyössä Kelan kanssa.

Tietopyyntöjä tulee paljon. Haasteena on antaa kysyjille oikeat tiedot eläkejärjes-

telmästä, joka on käsitteinen melko monimutkainen.

– Esimerkiksi kokonaiseläke ja omaeläke voivat olla hankalia käsitteitä. Eläkelajejakin on monta. Joudumme usein tekemään kysyjälle lisäkysymyksiä, jotta varmasti on selvää mihin kysymykseen halutaan vastaus.

DIGITALISAATIO ON MULLISTANUT yhteiskuntaa ja tiedonvälitystä paljon viime vuosina. Muutokset heijastuvat myös tilastotuotantoon ja tilastojen hyödyntämiseen.

Minkälaisia visioita sinulla on Eläketurvakeskuksen tilastojen kehittämiseksi?

– Ajan haasteena on lisätä ja nopeuttaa tiedon tuotantoa sekä tarjota tiedon käyttäjille sähköisiä palveluja, joiden avulla he voivat itse poimia haluamansa tiedot haluamallaan ryhmityksillä ja valinnoilla. Painettujen julkaisujen rooli tulee hieman vähenemään, mutta emme luovu niistä kokonaan. ■

Successful Senior Programme at Oras

ORAS GROUP, the Finnish sanitary fittings manufacturer, launched a senior programme more than 20 years ago.

“You cannot study the making of sanitary facilities at any school; it is something you have to learn on the job. Therefore it is crucial that the silent know-how and the skills of the experienced, elderly employees are passed on to the next generation,” says **Pekka Kuusiniemi**, CEO of Oras Group.

Employees aged 55 and above can enrol in the senior program, which includes a fitness program, wellbeing-at-work events and senior leaves.

Employees aged 60 and above can take 15 days of senior leave per year. Three of them have to include organised wellbeing-at-work events. The remaining 12 days are to be used for taking care of one’s own health and wellbeing. When an elderly employee is tired, but not so much that he or she would need to go on a sick leave, days of senior leave come in handy.

“Giving 700 extra days of leave per year is an investment that we feel worth making. Our goal is a personnel that is fit to work until the regular retirement age and that can retire in good health,” Kuusiniemi explains.

It is no wonder, then, that the average retirement age among Oras Group’s Finnish employees is 63.3 years, two years above the national average retirement age. Furthermore, not a single employee at Oras in Finland retired on a disability pension in 2014.

“It is important to keep an eye on the age structure of our personnel for years to come and to hold on to our skilled employees. I believe we will reach an average retirement age of 65 years without the age limits of the pension reform.” ■

Pension Investing at Ilmarinen

THE FINNISH PENSION ASSETS of EUR 170 billion would be an immense single locus of risk if our pensions system was not decentralised.

According to **Timo Ritakallio**, the new President and CEO of Ilmarinen Mutual Pension Insurance Company, competition results in a better overall return than a monopoly would.

In the last twenty years, Ilmarinen has received a four per cent average annual real return on investments. “We have reached our goals in our long-term in-

vestment strategy, and I believe that we will reach them also this year, despite the bleak economic situation,” Ritakallio explains.

Lately, the proportion of domestic shares in Ilmarinen’s portfolio has decreased while investments in Europe and China have increased.

Patriotism is at its best when the company looks for return where it can be had:

“In 2014, we received a 45-percent return on our investments in China alone,” Ritakallio concludes. ■

Retirees in Transport and Care Services

BASED ON EMPLOYMENT statistics of Statistics Finland for year-ends 2010–2012, an ample 40,000 persons aged 63–74 years were working while receiving an old-age pension.

White-collar employees tend to retire at a later age, while blue-collar workers retire earlier and then work alongside retirement.

The employment of retirees depends at least partly on the labour markets.

Retirees are commonly employed in fields which tend to use part-time and occasional employees: transport, construction, nursing, health care, services and teaching.

The professions of retirees are clearly divided by gender. Retired women work as nurses, cleaners, teachers and salespersons, while retired men work as transport workers, construction workers and janitors. ■

Rising European Retirement Ages

THE RETIREMENT AGES will rise in nearly all Member States of the European Union from the currently general 65 years to 67–68 years.

Finland is about to jump on the same train with most other EU Member States. The end destination is a considerably higher retirement age.

Most EU Member States have linked the retirement age to life expectancy, as encouraged by the European Commission. In Finland, the earliest eligibility age for old-age pension will rise to

an ample 67 years by 2050. The target retirement age will be even higher, close to 70 years.

The goal is a stable ratio between the expected working life (time from age 18 to the earliest eligibility age for old-age retirement) and the expected time in retirement (the life expectancy at the eligibility age).

As the eligibility ages rise and people have to work longer, increasing attention has to be paid to the working capacity of elderly employees throughout the world. ■

Anne Iivonen

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

**FOLLOW US
ON TWITTER AT
@ETKinfo**

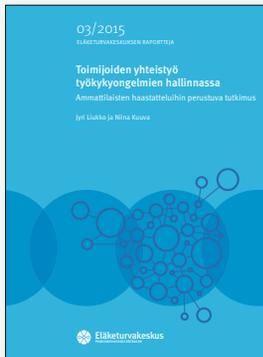
- Our latest news, research, publications and events in Finnish, Swedish and English.
- More news in English at www.etk.fi/en

NF72

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin

Nämä ja monet muut julkaisut löydät verkosta www.etk.fi/julkaisut

Toimijoiden yhteistyö työkykyongelmien hallinnassa. Ammattilaisten haastatteluihin perustuva tutkimus

Raportissa tarkastellaan työeläkelaitosten, Kelan, TE-palveluiden, työnantajien, kuntoutuksen palveluntuottajien ja terveydenhuollon yhteistyötä työkykyongelmia kokevien ihmisten

työssä jatkamisen ja työhön paluun tukemisessa. Tutkimus perustuu työkyky- ja kuntoutusasioiden parissa työskentelevien ammattilaisten haastatteluihin.

Tekijät: Jyri Liukko

Sarja: Eläketurvakeskuksen raportteja 03/2015

Miten elinaikakerroin vaikuttaa eläkkeelle siirtymiseen?

Tutkimus rinnastaa elinaikakerroimen erilaisiin eläkettä pysyvästi leikkaaviin taloudellisiin kannustimiin. Erityisesti varhennetun vanhuuseläkkeen ja pysyvän eläkkeen pienem-

sin valinneiden ja julkisella sektorilla ennen henkilökohtaista eläkeikää eläkkeelle jääneiden palkansaajien ominaisuuksia tarkastellaan.

Tekijät: Satu Nivalainen

Sarja: Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita 01/2015

Eläkkeelle-siirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä

Raportissa tarkastellaan eläkkeellesiirtymisikää tätä tarkoitusta varten kehitetyn mittarin, eläkkeellesiirtymisiän odotteen, avulla. Julkaisussa esitetään eläkkeellesiirtymisiän odotteen määrittelmä ja lasku-

tapa sekä kuvataan odotteessa tapahtunutta kehitystä vuosina 1996–2014.

Tekijä: Jari Kannisto

Sarja: Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 03/2015

Tilastoraportti vuoden 2013 kustannustenjaosta

Raportissa esitetään kustannustenjaon periaatteet sekä vuoteen 2013 kohdistuneen kustannustenjaon tilastolukuja ja aikasarjoja, kuten tietoa maksetuista eläkkeistä ja kustannustenjaon rahavirroista. Raport-

tissa on myös tietoa kustannustenjaon kertoimista ja kustannustenjakoa koskevista säädöksistä ja ohjeista.

Tekijät: Meeri Kesälä ja Eliisa Ryyänen

Sarja: Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 02/2015

Tilaa julkaisukirje! www.etk.fi/uutiskirje